

קונטרס

כבוד הבעל

עורך ויחזק את האשה, איך לכבד את בעלה, ותשתדל בכל מיני אפנים לשמחו ולחזקו ולהרחיב את דעתו, שעל ידי זה יהיה ביניהם שלום בית נפלא.

אשר כתב הרב הגאון הצדיק, חסידא ופרישא, עמוד האמונה, מגורה הטהורה, המגלה והמפרסם אמתת מציאותו ותברך ללל העולם כלו.

כבוד קדשת הרב הצדיק מוהרא"ש זצ"ל

בעל מחבר

ספר "שפת הנחל" - פרוש ובאור על כל הספר הקדוש והנורא "לקוטי-מוהר"ן, וספרי שו"ת "אשר בנחל", ועוד ספרים רבים ונכבדים, הבנויים ומקודים על-פי דברי רבינו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון, בוצינא קדישא עלאה, אדוננו מורנו ורבינו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אנסי ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

הובא לדפוס ע"י חסידי ברסלב
נוא יארק יצ"ו

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way,
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551

היכל הקודש

בני ברק

רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטון

24 Merriewald LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

יוזשלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די
הערליכע שיעורים
פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיווק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גורמסע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

קוֹנְטְרָס

כְּבוֹד הַבַּעַל

.א.

בתי היקרה! ראי לכבוד מאד מאד את בעלך היקר, כי עליך לדעת, אשר הוא המתנה הכי יקרה שנתן לך הקדוש-ברוך-הוא, וכשתכבדי אותו, ותראי לו תמיד פנים שמחות, אז תכנס בלבו אהבה עזה אליך, והוא יאהב אותך בכל לבבו ובכל נפשו; כי הטבע של הבעל והגבר הוא שאוהב להכנס אל בית חם, ולמצא את אשתו מכבדת אותו, ומקבלת אותו באהבה וכבת שחוק על פניה, ומינקת אותו מאד, ואז תכף-ומיד משתנה דעתו לטובה, ונכנסת בלבו אהבה ושמחה, וקרוב לב אל אשתו; על-כן ראי, בתי היקרה,

לקבל את בעלך תמיד בפנים של שמחה, ותראי לו אהבה. ובפרטיות כשחוזר מעבודתו, והוא אז יגיע ועיף מאד מאד מדרכו ועבודתו, אז דיקא תראי לו אהבה, ותכבדי אותו מאד, ואף שעבר עליך היום יום קשה מאד בביתך מהילדים או מהשכנים, ואת רוצה לספר לו, תחכי ואל תספרי לו עכשו כלום, רק תקבלי אותו בסבר פנים יפות ובכת שחוק על פניך ובאהבה וכבוד, ואז תראי איך שהוא יגיב לך, כי ישמנה כל לבו וכל דעתו אליך, וישתוקק ויחפץ בך מאד מאד.

ב.

בתי היקרה! עליך לדעת, כי בינך תלוי כל בעלך — אם לטובה ואם לרעה, כי אשה יש לה כחות עצומים להנהיג את בעלה איך שתרצה, רק אם תתנהג עם קצת חכמה ושכל, וכמו שאמר החכם מכל אדם (משלי יד, א): "חכמות נשים בנותה ביתה ואולת ביניה תהרסנו", על-ידי חכמת האשה היא יודעת איך להתנהג עם בעלה ואיך לכבדו, ואיך לעורר אהבתו אליה, ועל-ידי-נה היא בונה ביתה, ויש לה בית חם מאד, וגרים ביחד באהבה

כבוד הבעל

ט

וְחַבְּבָה יִתְרָה וְהַבְּנָה הַדְּדִית, וְלִהְפוֹךְ כְּשֵׁאִין לְהָאִשָּׁה
חֲכָמָה וְשָׂכַל, רַק הִיא אֹלֶת וְעוֹשָׂה טְעוּיֹת, עַל-יְדֵי-
זֶה תִּהְרַס אֶת בֵּיתָהּ וְיִתְהַפֵּךְ הַכֹּל לְגִיּהֲנוּם, וַיֵּשׁ לָהּ
בַּיִת מֵר וְהַפּוֹךְ, וַיֵּשׁ תָּמִיד מְרִיבוֹת וְצַעֲקוֹת, עַד
שֶׁהַבַּעַל בּוֹרַח מִהַבַּיִת, כִּי מִי רוֹצֵה לְגוֹר בְּגִיּהֲנוּם,
וְהוּא מִסְתַּוְּבָב בַּחוּץ, וְנוֹפֵל בְּפַח יְקוֹשׁ, רַחֲמָנָא
לְצַלּוֹ, עַד שֶׁכָּל הַבַּיִת נִהְרַס, וְכָל זֶה מִפְּנֵי שֵׁאִין
לְאִשָּׁה דַּעַת וְשָׂכַל, חֲכָמָה וְהַבְּנָה אִיךָ לְהִתְנַהֵג עִם
בַּעֲלָהּ, אָבֵל תַּכְּף-וּמִיד כְּשֵׁיִשׁ לְהָאִשָּׁה רַק קָצַת
דַּעַת וְשָׂכַל, חֲכָמָה וְהַבְּנָה, הִיא יְכוּלָה לְהַפֵּךְ אֶת
דַּעַת בַּעֲלָהּ לְגַמְרֵי אֵלֶיהָ, כִּי הָאִשָּׁה יֵשׁ לָהּ כַּח חֲזַק
וְהַשְׁפָּעָה גְדוֹלָה עַל בַּעֲלָהּ, אִם הִיא יוֹדַעַת אִיךָ
לְנַצֵּל אֶת הַכַּח וְהַנְּשָׁק שֶׁלָּהּ.

ג.

בְּתֵי הַיְקָרָה! עֲלִיךָ לְזַכֵּר תָּמִיד אֶת הַחֹסֵד
הַגָּדוֹל שֶׁעָשָׂה עִמָּךְ הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְנָתַן לָךְ
בַּעַל, אִךְ אֶת מַדּוּתִיו וְהִתְנַהֲגוּתוֹ כְּלַפְיָךְ, זֶה כְּבֹר
תְּלוּי רַק בְּיָדְךָ כְּפִי שֶׁתַּחֲנֹכִי אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁסָּפְרוּ לָנוּ
חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (בְּרֵאשִׁית רַבָּה יז, ז): מַעֲשֵׂה הַיָּה
בְּחֹסֵיד אַחַד שֶׁהָיָה נְשׂוּי לְחֹסִידָה אַחַת, וּמַחֲמַת

שלא נולדו להם בנים עמדו ונתגרושו, והלך החסיד ונשא אשה רשעה אחת, ועשתה אותו רשע, והלכה החסידה ונשאה לרשע אחר, ועשתה אותו צדיק, הוי, שהכל מן האשה, עין שם; כי לאשה יש פחות עצומים, אם היא יודעת איך לנצל את זה בכי טוב, ואז אפלו שהבעל יהיה, חס ושלום, הרשע הכי גדול, איש בליעל ורע מאד, האשה יכולה להפוך אותו לגמרי; אם תהיי סבלנית ותסבירי לו תמיד פנים של שמחה, ותכבדי אותו מאד, ותחזיקי אותו כמו מלך, וכל דבר קטן שרק יעשה תפליגי בשבחו, ותגדילי את זה מאד מאד, בזה יתרחב לבו ודעתו, ויהיה מוכן אחר-כך לקבל את עצת אשתו, לא-כן אם תעשי תמיד בקרת על מעשה בעלך ועל התנהגותו ודרכיו, ותבזי אותו ותשפילי אותו, אז בודאי יהיה ההפוך לגמרי, שיצמחו מזה מריבות וקטטות; כי עליך לדעת, כי כל גבר יש לו גאות בטבעו, והוא רוצה להיות על הגבה, וכשאין הולך לו, הוא מוציא את כעסו וקפידתו ורציחתו על אשתו, אבל כשהאשה מסכמת עמו, ונותנת לו את הכבוד המדמה שרוצה, ועל כל דבר שעושה מפלגת בשבחו, בזה מתישבת דעתו, כי הוא רואה שהוא כן שווה למישהו, וכי הוא כן

כבוד הבעל

יא

יודע משהו, וכזה מתרחבת דעתו, ואחר-כך מתהפך לגמרי אל האשה; ועל-כן בתי היקרה! אף שאת בעצמך יודעת ורואה שבעלך מדבר איזו שטות או עושה דבר שאינו כהגון, ראוי ללכת עמו בחכמה גדולה, ותמיד רק תשבחי אותו ותפארי את חכמתו ואת זכרו, וכזה תתרחב ותתישב דעתו, כי יראה שיש לו על-כל-פנים אחת בעולם שמבינה אותו, ועל-ידי-זה יתן את לבו ודעתו רק אליך, ויאהב אותך אהבת עולם, וישמע אחר-כך בקולך, ויעשה את רצונך, העקר את תכבדי ותיקרי אותו, ויהיה בעיניך כמלך, ואז יחזיק אותך כמלכה.

ד.

בתי היקרה! תשתדלי להיות תמיד נקייה במלבושיך ויהיו בגדיך נקיים, בלי שום כתמים, ותקשטי ותיפי את עצמך תמיד, ותלכי עם בת שחוק על פניך, כדי שלא תתגנני ולא תתמאסי, חס ושלום, בעיני בעלך, כי כשהאשה מקפדת על נקיות גופה ונקיות בגדיה, אז הבעל שם את כל פניו ודעתו רק על אשתו, ונכנסת אהבתה בלבו,

ואינו חושב מאתרת כָּלֵל; על-כֵּן בתי הַיְקָרָה, הקפידו מאד בדברים אלו כְּדֵי שֶׁלֹא תתמַאֲסִי, חס ושלום, בְּעֵינָיו, וְאִם בְּשָׂעָה שֶׁלֹא יִהְיֶה לָךְ בְּמֵה לְהִתְלַבֵּשׁ, רק עם בְּלוּיֵי סְחָבוֹת מְרֵב עֲנִיּוּתָךְ, חס ושלום, עם כָּל זֹאת רְאֵי שֶׁתְּמִיד תִּהְיִי נִקְיָה בְּגוּפְךָ וּבְלְבוּשְׁךָ, וְדַבֵּר זֶה יְעוֹרֵר אֶת לֵב בְּעֵלְךָ אֲלֶיךָ, וְתְּמִיד יִזְכֵּר כָּךְ וַיַּעֲזֹר לָךְ, לֹא-כֵן אִם תִּתְרַשְׁלִי בְּנִקְיֹת גּוּפְךָ אוֹ מְלַבוּשְׁךָ, בְּזֵה תִרְחִיקִי מִמֶּךָ אֶת בְּעֵלְךָ, וְתִהְיִי נִמְאָסֶת בְּעֵינָיו; וְאִל יִהְיֶה דָבָר זֶה נִקַּל בְּעֵינֶיךָ, כִּי הַבַּעַל מִתְפָּאֵר וּמִתְגַּדֵּל כְּשֶׁאֲשֵׁתוֹ הוֹלֶכֶת תְּמִיד נִקְיָה בְּגוּפָהּ וּבְמְלַבוּשֶׁיהָ, וְזֶה מְכַנֵּס וּמְקַרֵּב דַּעְתוֹ אֶל דַּעְתָּה; על-כֵּן רְאֵי, בתי הַיְקָרָה, לְהִזְהָר מְאֹד מְאֹד בְּדָבָרִים אֵלֶּה.

ה.

בתי הַיְקָרָה! תִּמְצִיאִי אֶת עֲצֻמָּךְ תְּמִיד לְבַעֲלְךָ, וְאִל תִּתְחַמְקִי מִמֶּנּוּ, כִּי בְּזֵה תִשְׁמְרִי אוֹתוֹ מְעוֹוֹנוֹת, וּבְכַפְרֻטִיּוֹת בְּדוֹר הַזֶּה, אֲשֶׁר הִפְרִיצוֹת וְהִתְפַּקְרוֹת בְּרַחוּבוֹת כָּל-כָּף גְּדוּלִים, וְהִכַּל מְשַׁקֵּץ וּמִתְעַב, כִּי זְהֵמַת הַגּוֹיִים וְאֵמוֹת הָעוֹלָם נִתְעַרְבָה וְנִתְפַּשְׁטָה בִּיגִינוֹ, וְהַנָּשִׁים זָרְקוּ וְהוֹרִידוּ מֵעֲצָמָן אֶת מִדַּת

הצניעות והבושה, והולכות כמעט ערמות, כדי
 להכשיל את בני-אדם בעברות; ועל-כן בזה שאת
 תמציא את עצמך תמיד בעת טהרתך אל בעלך,
 ותיפי את עצמך בפניו, ותראי לו אהבתך, בזה
 תשמרי אותו מכל רע, ויתרחב לבו ודעתו, ויזכה
 להיות שמור על ידך מחטאים ועוונות, והיה זה
 שכרך גדול בשמים, כי כשהאשה שומרת את
 בעלה מעוונות ועוורת לו לקרר את יצרו הרע בה,
 ונשמר על ידה מעוונות, שכרה ומעלתה מאד
 חשובים בשמים, ומתפארים עמה בכל העולמות,
 וגדולה ההבטחה שהבטיח הקדוש-ברוך-הוא
 לנשים יותר מן האנשים, בזה שמחכות על בעליהן
 ועוורות להן להנצל מעברות (ברכות יז.), ולעולם
 תהיי מוכנה לו לעשות רצונו בך, ובזה תכפל
 אהבתו אליך מאד מאד, ואז יעשה את כל רצונך.
 וזכמינו הקדושים אמרו (ערובין ק): כל אשה
 שתובעת בעלה לדבר מצוה, הוין לה בני, שאפלו
 בדורו של משה לא היו כמותן, עין שם; ובזה
 שתמציא את עצמך תמיד לבעלך באהבה, תתהפך
 דעתו לדעתך; בתי היקרה! אל יהיה נקל דבר זה
 בעיניך, כי זה עקר גדול בחיי הנשואין, ובזה תלוי
 כל קשור ויחוד אהבת בעלך אליך; ועל-כן תהיי

חכמה, ותמציאי את עצמך לבעלך בעת טהרתך, ובוזה תקני את לבבו לגמרי אליך, ומה גם שיהיה שמור על ידך מכל מיני עוונות וחטאים, ויהיה נקי מן החטא, אשר בזה יגדל שְׁכָרְךָ בַשָּׁמַיִם. ואל יבלבלו לך דעתך נשים שוטות וכסילות שתהיי פרושה, כי מאד מאד הקפידו על זה חכמינו הקדושים, וקראו לאשה פרושה — ממחריבי ומבלי העולם (סוטה כ.), וכן לעולם, אל תאחרי את טהרתך, רק תכף ומיד כשתוכלי לטהר את עצמך לבעלך, תעשי זאת בחפץ לב ובשמחה רבה, כי בזה יתן לך הקדוש-ברוך-הוא בנים ובנות חמודים וחמודות, בעלי דעת ושכל ויראי ה' בְּאַמֶּת, והפית שלך יתהפך לגן-עדן, ובעלך יתן את דעתו תמיד רק עליך, ולא בשום אשה אחרת, ותהיה אהבתו אליך חזקה מאד מאד; ועליך לדעת, בתי היקרה, בשעה שתמציאי את עצמך תמיד לבעלך, תפעלי אצלו כל מה שאת רוצה, כי הוא יראה איך שאת מוסרת את כל עצמך אליו, ושיעשה רצונו, אז ממילא יתהפך רצונו לרצונך, ותהיי הכי מאשרת בחייו.

. 1

בתי היקרה! ראי לסלק את קטנות דעתך ואת הגאון והגאונה הנשית שיש בך, ואת תהי המתחלת בכל דבר — הן להראות לבעלך את אהבתך אליו, והן להראות לבעלך את מסירות לבבך אליו, והן שתכבדי אותו, ואף שדרך העולם, שהנשים מחכות שהבעל יתחיל קדם, את תהי אשה משפלת, ואת תתחילי עם הכל, ואז תראי איך שבמשך זמן קצר תהפכי את דעת בעלך אליך. וכבר אמרו חכמינו הקדושים (נדה מה): הקדוש ברוך הוא נתן בינה יתרה באשה יותר מבאיש; ועל-כן תנצלי את הבינה היתרה שיש בך, ואל תסתפלי על מנהג העולם, רק את תכבדי את בעלך, ותקדימי אהבתך לפני אהבתו, ותקדימי כבודו לפני כבודך, ואז תראי איך שבזמן קצר הכל יתהפך לטובה, כי דרכו של איש לחזר אחר אשה (קדושין ב), ולבסוף תפעלי אצלו כל מה שתרצי, כי טבע הבעל להתפעל מאד מאשתו, ובפרטיות כשהיא חרוצה וחכמה ויודעת איך להתנהג עם בעלה.

.ז

בתי היקרה! הרגילי את עצמך לדבר עם
 בעלך בנחת ובדרך חן ובשפה רפה, ולא בקול רם
 ולא בדרך צעקות ועצבים, ומכל שכן לא בדרך
 כעס וקפידות, כי על-ידי-זה תבעירי את חמת
 בעלך עליך; כי טבעו של הגבר שהוא גאותן גדול,
 ואם את תצאי ותדברי עמו בצורה לא יפה, אז
 יענה לך בעזות גדולה, ויתחיל לקלל אותך ולבזות
 אותך בחרופין וגדופים, עד שמרב פעם יורה התר
 לעצמו להפותרך, וכיון שיעשה את זה פעם אחת,
 כבר ירגיל את עצמו לעשות כף עוד, ועל-ידי-זה
 יהיה נגרם ביניכם פרווד לכבות, חס ושלום, ולאט
 לאט תצמח מזה שנאה עמקה ביניכם, עד שאחד
 מהם יצטרך לברח מהבית, ויהיה לכם מאד מאד
 מר; על-כן, בתי היקרה, עשי זאת, איפוא, ותנצלי
 מיד, על-ידי שאת תדברי עם בעלך תמיד בצורה
 יפה מאד, ואף שהוא פעסן ורגזן מאד, ומתחיל
 להשתולל, סבלי קצת, כי פמה וזעמו וכעסו? רק
 רגע, וכיון שיעבר הרגע, כבר ינוח; ועל-כן בשביל
 רגע כדאי לך למרר את חייך? את הרגילי עצמך
 לשחק לו, ואף שמרב פעסו וזעמו יקלל את אביך

או אמר, תשתקי לו, ותמחלי לו על המקום, ותדברי עמו בצורה יפה מאד, ותאמרי לו בנחת: "בעלי היקר, הלא יפיק בלבי, ואני אוהבת אותך מאד מאד, ואני מוקירה ומכבדת אותך עד מאד, מדוע תתנהג עמי בצורה ברוטלית כזו? ! ומדוע תקלל אותי ואת הורי היקרים? !" בתי היקרה! אם תדברי כך אל בעלך, ולא תשימי לב אל הקללות והצעקות שלו, רק את תהיי החכמה, ותמשיכי לדבר בצורה יפה, אזי תראי איך שבזמן קצר ישבר גאונו ויבוא אליך באהבה והבנה וכבוד אותך, ויבקש את סליחתך, כי טבע האיש שהוא רך, כי נברא מהעפר, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (בראשית רבה יז), ובשביל זה הוא רק מראה פנים של פנים ורציחה, אבל בטבעו הוא חלש אפי, ומיד יכולים לשנות את דעתו ומדותיו — אם רק יודעים איך.

ח.

בתי היקרה! הרגילי את עצמך לדון את בעלך תמיד לכף זכות, כי מה את יודעת מה הם המתחים שעברו עליו היום בעת העבודה והפרנסה שלו?

כמה בזיונות סבל?! כמה צעקות וקללות חטף
מבעל-הבית או מסתם בני-אדם?! ועל-כן כשהוא
בא הביתה, הוא כל-כף מתווח ומלא עצבים, ואף
במקום לדון אותו לכף זכות, אף עוד שופכת עליו
את כל מר לבו, וכל מה שרק עבר עליו כל היום
מהילדים ומהשכנים, וזה מעיק לו עוד יותר,
ומכניס בו מתחים ועצבים, והוא מתחיל לקלל
ולבזות אותך ואת הוריו; ועל-כן בתי הזקנה! היי
חכמה, ואף שסבלת היום הזה צרות ומרירות
הרבה מהילדים — שעשו לך את המות, וכן היו
לך צרות ומרירות מהשכנים או מהקרובים, זאת
תקבלי על עצמך בקבלה חזקה — כשבעלך בא
בחזרה מהעבודה, אז תשתיקי לגמרי, ואל תספרי
לו דבר ולא חצי דבר מכל מה שעבר עליך ביום
הזה, רק תקבלי את פניו בסבר פנים יפות ותנחמי
אותו, וכל מה שהוא יאמר ויזעק כנגד אלו
המצערים והמעיקים לו, תתני לו את הצדק,
ותעמידי פנים כאלו באמת מענין אותו הכל,
ועל-ידי-זה תרחיבי את דעתו, ויתקרר בין כף
כעסו ועצביו, ותתישב דעתו, ואז תתחילי לספר
כל מה שמעיק לך, ואז יקבל את דבריך ולא יהיו
שום מריבות ומתחים בבית, אדרבה תהיה הבנה

הַדָּדִית בֵּינֵיכֶם וְאַחַד יַעֲזֹר לְהַשְׁנִי. אִם תִּלְכִּי בְּתִי
הַיְקָרָה עִם בַּעְלִיךָ בְּצוּרָה כְּזוֹ, אִזּוּ תִתְרַבֵּה הָאֱהָבָה
וְהַהֲבָנָה בֵּינֵיכֶם, וְתִדְוֶרוּ יַחַד בְּשָׁלוֹם וּבְאַחֲדוּת.

ט.

בְּתִי הַיְקָרָה! הִרְגִּילִי אֶת עֲצָמְךָ לְהִכִּין לְבַעְלֶךָ
אֲכַל, וְתִבְשְׁלִי לוֹ כָּל מָה שֶׁהוּא רוֹצֶה, וְתִמְדִּי
תִשְׁתַּדְּלִי בְּעַת שֶׁהוּא בָּא הַבֵּיתָה מִהַעֲבוּדָה אוֹ
מִהַפּוֹלָל לְעַת עָרֵב שִׁיְהִי כְּכֹר הַמֶּאֱכָל מוֹכֵן
בְּשִׁבְלוֹ, וּבִזְזָה תִקְנִי אֶת לִבְבוֹ, וּמָה גַם תִּשְׁתַּדְּלִי
לְהִיּוֹת אִזּוּ בְּבִיתְךָ, וְלֹא תִדְבְּרִי אִזּוּ עִם הַשְּׂכָנִים אוֹ
עִם הַקְּרוֹבִים, רַק תִּהְיִי מְסוּרָה לְגַמְרִי אִזּוּ לְבַעְלֶךָ,
וּבִזְזָה תִקְנִי אֶת אֲהַבְתּוֹ וְהַבְּנָתוֹ אֵלֶיךָ, וּבִיתְךָ יִהְיֶה
גֵּן-עֵדֶן מִמֶּשׁ. וְזַכְרִי, בְּתִי הַיְקָרָה, שֶׁזֶה עָקֵר גְּדוֹל
— בְּשָׁעָה שֶׁהַבַּעַל בָּא הַבֵּיתָה, אִזּוּ צְרִיכָה הָאִשָּׁה
לְקַבֵּל פְּנֵיו, וְלְהִיּוֹת מְסוּרָה לְגַמְרִי אֵלֶיו, וְלִתֵּת לוֹ
אֶת כָּל תְּשׁוּמַת הַלֵּב שֶׁבָּעוֹלָם, וּבִזְזָה יִהְיֶה לְבוֹ
פְּתוּיָם גַּם אֵלֶיךָ, וְהָאֱהָבָה תִתְחַזַּק בֵּינֵיכֶם, וַיִּשְׁרֶה
הַשָּׁלוֹם שֶׁהוּא שְׂמוֹ יִתְבָּרַךְ בְּבֵיתְכֶם, וּבְכִבִּית שִׂישׁ
שָׁלוֹם, הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְשַׁרְה שְׂכִינְתּוֹ שָׁם,
וּכְשֶׁהַשְּׂכִינָה בְּבֵית הַבְּרָכָה מְצוּיָה בְּבֵית, וְלֹא יִחַסֵּר

לְכֶם שׁוֹם דָּבָר — לֹא בְגִשְׁמִית וְלֹא בְרוּחַנִיּוֹת.

י.

בתי היקרה! שמרי עצמך מאד מאד לא לומר
מוסר ותוכחה לבעלך, כי שום גבר אינו אוהב
בקרת, וזה רק גורם קנאה ושמאה, צעקות וקללות,
ואפילו כשיש לך מה להוכיח ולעורר אותו, תעשי
זאת בשכל ובחכמה גדולה, ותדברי בצורה יפה
ובדרך ארץ ועצה טובה, אבל אף פעם לא להעביר
על בעלך בקרת, כי טבע הגבר שהוא גאותן גדול,
ואינו אוהב שום בקרת ובפרטיות מאשתו. על-כן
עשי זאת, איפוא, בתי היקרה, ותחזקי אותו,
ותדברי בצורה של חזוק ואהבה, וזה הוא יקבל
בנקל, ובזה תמשיכי את לבו אליך, ויקים אחר-
כך כל מה שתדצי.

יא.

בתי היקרה! בשעה שתראי שבעלך דחוק
מאד בכספו ויש לו חובות, אל תדחקי אז עליו,
ואל תרבי עמו בשאלות, אף-על-פי שהוא צריך
הבית, ואת צריכה לקנות אכל, ודחוק לך מאד,

הרגילי את עצמך אז לא לחקר אצלו, ולא לשאל
 לו קשיות, רק לחזק אותו ולדבר עמו דבורי בטחון
 וחזוק, כי עוד יהיה טוב, והקדוש-ברוך-הוא
 בנדאי לא יעזב אותנו, ותהיה לנו הרחבה גדולה,
 כי אם לא תלכי בדרך זו, רק תתחילי לדחק עליו,
 והוא ממילא שבור פחד הנשבר, וגם מתבייש
 להסתכל בפניך מרב בושה, אז מה תועיל הבקשה,
 כי ממילא אין לו. וכיון שהוא יראה את אכזריותך,
 שאת הולכת עמו בדרך אכזריות, אז יתעצבן ויכנס
 למתחים, ויסיר אהבתו ממך, ויתאכזר עמך,
 והשנאה הזו הוא ישמר כל ימי חייו, כי בשעה
 שהבעל דחוק, הוא שבור עד מאד, ואם אשתו
 מציקה לו אז, כואב לו מאד, והוא אינו יכול
 למחל על זה, ואינו יכול לשכח את זה אפלו אחר
 כמה שנים. ועל-כן ראי ללכת עם בעלך בצורה
 יפה, ולבקש ממנו בצורה עדינה מאד, ותשתדלי
 לרחם עליו, ובזה תרחיבי את לבו ודעתו, ויצא
 באמת מחובותיו ודחקותו, אך אם תלכי עמו
 באכזריות, חס ושלום, הוא יברח לך או יגנב
 ויגזל, כדי למלא חסרונו, ואז יסתבך עם
 הממשלה, ויתחילו באמת הבעיות ביניכם; על-כן
 בתי היקרה, ראי ללכת עם בעלך תמיד באהבה,

אחזה ורעות, ותשתדלי להבין אותו, וכזה יתהפך לבו לגמרי אליך, ויתעלה באמת מצבו, ותהיה לו פרנסה בנקל, כי ברב הפעמים, הדחקות בבית באה מסבת המריבות והמחלוקת בבית, והאי הבנה בין הבעל והאשה, וזה גורם למתחים ועצבים, עד שאין לו כבר שום חשק לעבוד ולהביא פרנסה; על-כן, בתי היקרה! תהיי חכמה, ותסבלי מעט, ואז יתהפך הגלגל עליכם לטובה, ויתרחב לכם.

יב.

בתי היקרה! ראי לכבוד מאד את הורי בעלך, ואף שהם אנשים קשים, וגם מצערים אותך, הרגילי עצמך לא לדבר שום דבר רע עליהם בפני בעלך, כי זה מאד ירגיז אותו, ויגרם שתפגס שגאה כבושה בלבבו עליך, ואם הם מצערים אותך יותר מדאי, חס ושלום, תעשי כל מיני פעולות ומאמצים להתחמק מהם ולא ללכת אליהם, אבל לעולם אל תדברי עליהם בפני בעלך, כי זה מאד יכאב לו, רק במשך הזמן כשתהיה האהבה ביניכם חזקה, אזי את יכולה לספר לו בעדינות שהם מצערים אותך, אבל לעולם אל תדברי עליהם שום דבר רע.

יג.

בתי היקרה! שמרי מאד מאד בכשרות
 המאכלים, ותדקדקי בדברים אלו מאד מאד, כי
 עניני המטבח מסרו רק בידיך, ועליך לדעת, כי
 טבע האדם נמשך מאכילתם, ועל-כן אם יש רק
 איזה חשש של דבר אסור, חס ושלום, ומכל שכן
 דבר שאינו פשר, כבר נתהפך טבע האדם לרע, כי
 המאכל מיצר את הדם שבאדם, ואם אוכל מאכלים
 כשרים, נעשה טבעו עדין ומישב, אבל תכף-ומיד
 כשאוכל מאכלים שאינם פשרים, אז נתהפך טבעו
 לכעסן, רוצח ועצבני, והוא תמיד מבהל ומבלבל
 עד מאד; ועל-כן שמרי מאד על כשרות המזון,
 ותבדקי את כל היקרות שלא יהיו בהם תולעים
 וכדומה, וכן ראי לבשל לבעלך תמיד מאכלים
 טריים, אשר זה רק יקשר את לבבו אליך, ומכל
 שכן שלא תעשי אילו פעולות כדרך הנשים לאכל
 בחוץ באיזו מסעדה או אצל אחרים, כי דבר זה
 רק יביא לך לבסוף קלקולים חמורים בשלום
 ביתך, ואף שרוב הנשים אצלם הוא ענין גדול,
 כשהבעל מוציאן לאכל באיזו מסעדה או אצל
 קרובים, את, בתי היקרה, ראי לעשות גדר חזק

להשאר תמיד בביתך, הינו לאכל רק בבית, ולא
 לאכל חוץ לבית בשום אופן, וזה יקשר את בעלך
 אליך, ולא יבוא להרהר אחר אשה אחרת וכדומה,
 וכבר אמרו חכמינו הקדושים (אבות דרבי נתן, פרק
 לא): בזמן שאדם אוכל משלו, דעתו מישבת עליו,
 ואפלו אוכל אדם משל אביו ומשל אמו ומשל
 בניו, אין דעתו מישבת עליו, עין שם; ועל-כן
 תעשי כל מיני פעולות שבעולם, שאת לבד תבשלי
 לבעלך מאכלים שהוא תאב לאכל, ותכבדי אותו
 בזה, ובפרטיות, אשר מה שאת מבשלת ואופה
 בעצמך, זה אצל בעל חשיבות גדולה, ומתפאר
 אחר-כך לחבריו שאשתו בריאה, ואופה ומבשלת
 לו, וכן בשביל ענייני פשרות, טוב מאד הדבר שאת
 בעצמך תבשלי ותאפי, ובפרטיות בימינו אלה,
 אשר אפלו הדברים שיש עליהם הכשרים, צריכים
 הם הכשר על ההכשרים, הינו לדעת בדיוק מי
 בעצם נותן את ההכשר. וזכרי היטב, בתי היקרה,
 כי הכשרות של המאכלים מסרו רק בידיך, ואת
 אחראית על זה, ועל-כן שמרי מאד מאד על
 פשרות האכילה, כי המטבח זה יסוד הבית, ועליך
 לשמר על זה מאד מאד.

כבוד הבעל

כה

יד.

בתי היקרה! ראי תמיד לבקש ממנו יתברך על שלום בעלך, ושתהיה לו הצלחה בפרנסתו ובלמודו, ושימצא חן בעיני כל רואיו, ותרגילי את עצמך לדבר עמו יתברך בלשון עצמה, הינו לשית ולדבר אליו יתברך בשפת האם שלך, כי עליך לדעת, כי הקדוש-ברוך-הוא מלא כל הארץ כבודו, וכל דבור ודבור שמדברים ומתפללים לפניו, זה נשמע ונתקבל, ובפרטיות אשה שטבעה רך, והיא שבורת לב, תפלתה מאד מאד מקבלת בשמים, וכל שיחה ותפלה שרק מתפללת לפניו יתברך, נשמע ונתקבל, לזאת הני חזקה בענין תפלה, תמיד לבקש על הצלחת בעלך, ושתהיה אהבה ושלום ביניכם והבנה הדדית, ובפרטיות בשעה שאת מדלקת את הנרות, אז הוא עת רצון גדול בשמים לפעל להאשה כל מה שצריכה, ועל-כן בתי היקרה, בשעה שאת מדלקת את הנרות, תעמדי לפני הנרות, ותבקשי הרבה על הצלחת בעלך כל השבוע, ושיהיו לכם בנים חיים וקיימים, ותשרה רק שמחה וחדנה ואהבה בביתכם, ושלא יהיו שום מריבות חס ושלום, בביתכם, ושתשאי חן בעיני

בעלך, ותרחיבי בזה הדבור לפניו יתברך, ואז תראי נסים נגלים, מה שיעשה עמך הקדוש-ברוך-הוא. העקר אל תשכחי, בתי היקרה, לאחז במדת הסבלנות, לסבל כל מה שעובר עליך, ותהיי מעברת על מדותיך, ותמיד תמחלי לבעלך, ותשתדלי לעשות התחלה חדשה בכל פעם, ואז יהיה הבית שלך גן-עדן ממש, ותאיר בביתכם השמחה והאהבה, ותאריכו ימים טובים, ותחיו חיים נעימים.

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!

קונטרס

כבוד האשה

עורך ויחזיק את הבעל איך לכבד וליקר את אשתו, ובזה יהפך את ביתו לגן עדן ממש, כי בגן הבית תלוי באשה, וכפי שמכבד את אשתו, כמו כן בונה את ביתו להיות לגן עדן, ויש לו שלום בית נפלא; אשרי לו! אשר כתב הרב הגאון הצדיק, חסידא ופרישא, עמוד האמונה, מגורה הטהורה, המגלה והמפרסם אמתת מציאותו ותברך לכל העולם כלו.

כבוד קדשת הרב הצדיק מוהרא"ש זצ"ל

בעל מחבר

ספר "שפת הנחל" - פרוש ובאור על כל הספר הקדוש והנורא "לקוטי-מוהר"ן, וספרי שו"ת "אשר בנחל", ועוד ספרים רבים ונכבדים, הבנויים ומקודים על-פי דברי רבינו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון, בוצינא קדישא עלאה, אדוננו מורנו ורבינו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

הובא לדפוס ע"י חסידי ברסלב
נזא יארק יצ"ו

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר, אֲשֶׁר רַבְּנוּ ז"ל
הִקְפִּיד מְאֹד עַל כְּבוֹד הָאִשָּׁה, וְאָמַר
בְּפֶרוֹשׁ (שיחות-הַר"ן, סימן רסד), שְׁצַרִּיכִים לְכַבֵּד
וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתּוֹ, וְאָמַר: הֲלֹא הַנָּשִׁים הֵן
סוֹבְלוֹת צַעַר וְיִסוּרִים גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד,
מִיְלֻדֵיהֶם, צַעַר הָעֵבֹר וְהַלְדָּה וְהַגְּדוּל,
כְּאֲשֶׁר יְדוּעַ לְכָל עֶצֶם מִקְּאוּבֵיהֶן וְצַעֲרָן
וְיִסוּרֵיהֶן בְּכַמָּה אַפְּנִים הַקָּשִׁים וְכַבְדִּים
מְאֹד מְאֹד, עַל-כֵּן רְאוּי לְרַחֵם עָלֵיהֶן
וּלְיַקֵּרָן וּלְכַבְּדָן. וְכֵן אָמְרוּ חֻכְמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (בְּבֹא מְצִיעָא נט.): אוֹקִירוּ לְנִשְׁיֵיכוּ
כִּי הֵיכִי דְתַתְּעִתְרוּ.

(אמרי-מוֹהֲרָא"ש, חֵלֶק ב', סימן תרעט)

קונטרס

כבוד האשה

א.

בני היקר! ראה לכבוד וליקר מאוד מאוד את אשתך, כי האשה היא המַתְנָה שנותן הקדוש-ברוך-הוא לאדם, ואם זוכה — אזי היא עוזרת לו בגשמיות וברוחניות; ועקר הזכיה לזכות לזה שתעזר לך הוא על-ידי שתכבדה ותיקרה תמיד, כי סוף כל סוף היא עצם מעצמותיך ובשר מבשרך. ומובא בזהר הקדוש (לך-לך פה:) שלמעלה האיש והאשה הם נשמה אחת, וכשיוֹרְדִים למטה, אז נתפצלים, וכשמתחננים אז חוזרים ונתאחדים יחד; ולכן, בני היקר, מאחר שזכה אותך הקדוש-ברוך-הוא באשתך, והתחננתם, עליך לדעת, כי

זוהי בַת הַזוּג שֶׁלָךְ, וְזוּהי נִשְׁמָתְךָ, וְאַשֶׁר הֵייתָם
מְאַחֲדִים בְּאַחֲדוּת אַחַת בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וְלִכְן
רְאֵה לְעֲשׂוֹת עִכְשָׁו כָּל מִינֵי פְעֻלוֹת שְׁבַעֲוֹלָם
לְכַבְּדָהּ וּלְיַקְרָהּ. וְעַל־יְדִי־זֶה תוֹסִיף בָּהּ אוֹרוֹת
רוּחָנִיּוֹת וְצַחְצְחוֹת, וְתִשְׁלִים אֶת עֲצָמְךָ, כִּי בְזֶה
שֶׁתְּכַבֵּד וְתִיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, אֲזִי הִיא גַם־כֵּן תְּכַבֵּד
וְתִיַקֵּר אוֹתָךְ, וְתִשְׁרֶה בִּינֵיכֶם אֲהַבָּה, אַחְוָה וְרַעוּת,
וְעַל־יְדִי־זֶה תְּצַלִּיחוּ בְּדַרְכְּכֶם כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם,
וּבֵיתְכֶם יִהְיֶה בֵּית חַם תָּמִיד.

ב.

בְּנֵי הַיַּקָּר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי אִשְׁתְּךָ אֵין לָךְ
בְּחַיִּיהָ רַק אוֹתָךְ, וְתָמִיד הִיא מְסַתְּכֶלֶת וּמְחַכֶּה לָךְ,
וְלִכְן אִם תְּכַבְּדָהּ וְתִיַקְרָהּ, וְתִדְבֵר עִמָּה תָּמִיד בְּנִחַת
וּבְאַהֲבָה, עַל־יְדִי־זֶה הִיא תִּהְיֶה מְקַשְׁרַת אֵלֶיךָ מְאֹד
מְאֹד, וְלֹא תִחַשֵׁב מְאַחֲרִים כָּלֵל, חַס וְשְׁלוֹם, רַק
תִּהְיֶה בְּטֵלָה לְגַמְרֵי אֵלֶיךָ, כְּמוֹ שְׁאַמְרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוֹשִׁים (סְנֵהֲדָרִין כב.): אִשָּׁה אֵינָה כּוֹרֶתֶת בְּרִית,
אֶלָּא לְמִי שֶׁעֲשָׂאָה כְּלִי, וּבְזֶה שֶׁתְּמִיד תִּדְבֵר עִמָּה
בְּצוּרָה יָפָה, וְתִדוֹן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, וְתֵאָהֵב אוֹתָהּ
מְאֹד, כִּי עַל יְדֶהּ אַתָּה עוֹשֶׂה רְצוֹן הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־

הוא, על-ידי-זה היא תעשה הכלי שלך, ותקבל אותך. העקר שתמיד תכבד אותה, ותהיה עמה באהבה, אחנה ורעות.

ג.

בני היקר! עליך לדעת, כי חכמינו הקדושים אמרו (יבמות סב:): האוהב את אשתו כגופו והמכבדה יותר מגופו... עליו הכתוב אומר: "וידעת כי שלום אהלך" (איוב ה, כד), הינו טבע האדם שאוהב את עצמו, ותמיד ימצא בעצמו רק את הטוב, ואפלו שיעשה איזה משגה בחייו, או יעשה איזה הזק, או יהיה לו איזה כשלון, תמיד ישתדל למצא בעצמו זכות; ועל-כן ראה, בני היקר, לאהב את אשתך כגופך, וגם אותה תדון תמיד לכף זכות, ותסתכל רק על הצד הטוב שבה, ואף שחס ושלום, עשתה איזה משגה או איזה כשלון או שהתבטאה נגדך בצורה לא יפה, ראה עם כל זאת לאהב אותה, ולדון אותה לכף זכות, בדיוק כמו שאתה אוהב את גופך, וכן טבע האדם, שרוצה שיכבדו אותו, וכל מי שמכבד אותו ומחזק אותו, אז הוא אוהב את זה האיש המכבדו ומחזקו,

כמו־כן עליך לדעת, כי את האשה צריכים לכבד וליקר ולחזק הרבה יותר מגופך, כי טבע האשה להמשך תמיד אל המרירות והדפאון, ובפרטיות כשיש ילדים, והם מכניסים מתח חזק בבית, אז על-פירוב האשה נופלת בדעתה, ונכנסים בה מרירות ודפאון, ועל-כן בשעה שבעלה מכבדה ומחזקה ומגביהה, על-ידי־זה מוציא אותה מהקטנות ומעלה אותה ומגביה את רוחה; ולכן ראה, בני, לכבד וליקר ולחזק את אשתך יותר מגופך, ותמיד תסתכל על הצד הטוב שבה, ואז תצליח בביתך מאד.

ד.

בני היקר! עליך לדעת, כי הרבה עובר על אשתך בכל יום ויום, כי טבע האשה שנמשכת תמיד אל מרירות וכו', על-כן מטל עליך חוב לחזק ולשמח אותה מאד, כמאמרם, זכרונם לברכה (ראש השנה ו:): אשה — בעלה משמחה, כי הבעל יכול לשמח את אשתו, וכשהאשה שמחה, אז כל הבית שמח, כי אינו דומה מי שבא אל בית חם, ומראים לו פנים שוחקות ומכבדים אותו, למי

שֶׁנִּכְנָס לְבֵית קָר, וּבְפָנִים עֲצוּבוֹת, וְלֹא מְקַבְּלִים אוֹתוֹ בְּסֶבֶר פָּנִים יְפוֹת, וְעַל-כֵּן אִם אַתָּה רוֹצֵה שְׂיִהְיֶה לְךָ בֵּית חַם, וְשִׂאשְׁתָּךְ תִּקְבְּלֶךָ בְּסֶבֶר פָּנִים יְפוֹת, רְאֵה לְשִׂמְחָה בְּכָל מִיּוֹנֵי אָפְנִים שֶׁבְּעוֹלָם, וְתִרְגֵּיל אֶת עֲצֻמְךָ לְדוֹן אוֹתָהּ תְּמִיד לְכַף זְכוּת, וְאַף שֶׁנִּדְמָה לְךָ כְּאִלוֹ עֲשֵׂתָה אֵינָה מְשֻׁגָה, וּכְאִלוֹ דְּבָרָה נִגְדָּךְ, רְאֵה לְדוֹן אוֹתָהּ לְכַף זְכוּת, וְתִשְׂמַחַה בְּכָל מִיּוֹנֵי שְׂמֻחוֹת, אֲזַ תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁתִּתְהַפֵּךְ לְגַמְרֵי אֵלֶיךָ, כִּי כָּל מֵה שֶׁהָאִשָּׁה רוֹצֵה הוּא רַק שֶׁבְּעֵלָה יִשְׂמַחַה יִחְזַקָה וְיִאֱהָבָה, וְאִם הִבְעֵל עוֹשֶׂה זֹאת, אֲזִי גָרִים בְּיַחַד בְּאֱהָבָה, אַחְנָה וְרַעוּת, כְּמוֹ שֶׁהִזְהִירוּנוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יז): אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ — שְׂכִינָה בִּינֵיהֶם, וְהַשְׂכִּינָה שׁוֹרָה רַק בְּמָקוֹם שִׂמְחָה וּבְמָקוֹם אֱהָבָה; וְלִכֵּן רְאֵה, בְּנֵי הַיָּקָר, לְשַׂמַּח תְּמִיד אֶת אִשְׁתְּךָ וְלֵאָהֵב אוֹתָהּ מְאֹד, כִּי הִיא הָאִשָּׁה שֶׁהִקְנִו לְךָ מִן הַשָּׂמַיִם, וְהִיא חֲלֻקָּךְ, וּבְזֶה שִׂמְחָה וְתֵאֵהֵב אוֹתָהּ, תִּזְכֶּה שֶׁהַשְׂכִּינָה תִּהְיֶה בְּבֵיתְכֶם, וּכְשֶׁהַשְׂכִּינָה בְּבֵית, אֲזַ הַבְּרָכָה מְצוּיָה בְּבֵית; אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמִּשְׁפִּיל בְּדָבָר זֶה.

ה.

בְּנֵי הַיֶּקֶר ! אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְדוּשִׁים (בְּכָא מְצִיעָא נט): לְעוֹלָם יִהְיֶה אָדָם זֶהִיר בְּאוֹנָאת אִשְׁתּוֹ, שְׁמַתוּף שְׁדַמְעָתָה מְצוּיָה אוֹנָאתָה קְרוּבָה, הִינּוּ שְׁאָסוּר לְצַעַר אֶת אִשְׁתּוֹ בְּשׁוּם פְּנִים וְאִפְּן, כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְאֹד מְאֹד מְקַפֵּיד עַל זֶה, וְתַכְף-וּמִיד אִם תִּצְעַר אֶת אִשְׁתְּךָ, עַד כְּדֵי כֶּף שְׁתַּתְחִיל לְכַבּוֹת, עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי תִקְבַּל עֲנֵשׁ גָּדוֹל מִן הַשָּׁמַיִם מִמְּקוֹם כְּזֶה שְׁלֹא חֲשַׁבְתָּ, כִּי הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְאֹד מְאֹד מְקַפֵּיד עַל אוֹנָאת אִשְׁתּוֹ, כְּשֶׁאָדָם מְאֵנָה אֶת אִשְׁתּוֹ בְּדְבָרִים, וְדוֹקֵר אוֹתָהּ בְּדַבּוּרָיו, אוֹ מִתְלוֹצֵץ מִמְּנָה, אוֹ מְבַזֵּה אוֹתָהּ, וּמְכַל שְׂפָן אִם מְקַלֵּל וְרַב עֲפָה, שְׁאֵז הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לֹא יִסְלַח לוֹ; וְלִכֵּן רְאֵה, בְּנֵי הַיֶּקֶר, לְשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְתַתְחִיל לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת אִשְׁתְּךָ, וְתִשְׁמַר עֲלֶיהָ מְאֹד מְאֹד, וְאִף שְׁאֵנִי יוֹדֵעַ שֵׁישׁ לָךְ הַרְבֵּה חֲלִישׁוֹת הַדַּעַת מִמְּנָה, וְקִשְׁיוֹת וְסִפְקוֹת וּבִלְבוּלִים מִמְּנָה, כֹּל זֶה בָּא מִפְּנֵי שְׁאֵינְךָ זֶהִיר בְּאוֹנָאתָה, כִּי עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי טַבַּע הָאִשָּׁה, שֶׁהִיא מְאֹד רְגִישָׁה לְכֹל דְּבַר יוֹתֵר מִן הַגָּבֵר, וְעַל-כֵּן אִם מְצַעְרִים אוֹתָהּ בְּאִיזוֹ מְלָה אוֹ בְּאִיזָה דְבוּר שְׁאֵינּוּ כְּרֹאוּי, וְאִף שְׁלֹא חֲשַׁבְתָּ

כבוד האשה

לה

לְצַעֲרָהּ, עִם כָּל זֹאת הִיא מְאֹד נִפְגַּעַת מְכַל דְּבוּר
שְׂאִינוּ כְּרֹאֵי, וְלִכֵּן הַחֹב הַמָּטֵל עֲלֶיךָ, אֱהוּבִי, בְּנֵי
הַיִּקָּר, לְהִזְהֵר מְאֹד בְּהוֹנָאת אִשְׁתְּךָ, כִּי אֵין הַקְּדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא מוֹחֵל עַל דְּבַר זֶה, וְאִם תִּדְבֹר עִמָּה תָּמִיד
בְּצוּרָה יָפָה, וּתְכַבְּדָהּ וּתְחַזְּקָה וּתְאַמְצָהּ, אָז
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יִשְׁפִיעַ עֲלֶיךָ כָּל מִינֵי הַשְּׁפָעוֹת
טוֹבוֹת; כִּי אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (שָׁם): לְעוֹלָם
יִהְיֶה אָדָם זֹהִיר בְּכַבּוֹד אִשְׁתּוֹ, שְׂאִין בְּרָכָה מְצוּיָה
בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל אָדָם, אֲלֵא בְּשָׂבִיל אִשְׁתּוֹ, וּתְיַקְרֶה
וּתְכַבְּדוּ לְנִשְׁוֹתֵיכֶם בְּאִפְּן שֶׁתִּתְעַשְׂרוּ, עֵינֵי שָׁם; הֵינּוּ
בְּזֵה שֶׁהָאָדָם זֹהִיר מְאֹד, וְאִינוּ דוֹקֵר אֶת אִשְׁתּוֹ
בְּאִמְרֵי פִיו, וְאִינוּ מְצַעֲרָהּ, רַק זֹהִיר מְאֹד מְאֹד
בְּכַבּוּדָהּ, וְדָן אוֹתָהּ תָּמִיד לְכַף זְכוּת, עַל-יְדֵי-זֶה
הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא מְבִיא בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה בְּתוֹךְ
בֵּיתוֹ. וְלִכֵּן בְּנֵי, אִם אַתָּה רוֹצֵה שֶׁתְּהִיָּה לְךָ הַשְּׁפָעָה
בְּגַשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנִיּוֹת, וְשֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא יֵאָהֵב
אוֹתְךָ, רֵאֵה לְכַבֵּד וּלְיַקָּר אֶת אִשְׁתְּךָ מְאֹד.

ו.

בְּנֵי הַיִּקָּר! עֲלֶיךָ לְדַעַת, כִּי כָּל מֵה שֶׁעוֹבֵר עַל
הָאִשָּׁה, חֵס וְשָׁלוֹם, שָׂכָר עֲצָפִים וּמְתַחִים וְכוּ', הַכֵּל

בא מהבעל, אם הבעל מאים תמיד על אשתו, ומכביד עליה מאד, על-ידי-זה היא נשפרת לגמרי, עד שתבוא לשבר עצבים, ורחמנא לצלן, אשר אחר-כך קשה מאד לרפא את זה, על-פני החכם — עיניו בראשו, ויראה לשמר מאד על בריאות אשתו, ויראה לכבד וליקר אותה ולהגביה את רוחה תמיד, ולהבטיח לה הכל, העקר שתהיה בדעת רחבה, ולעולם אל תקפיד עליה בשום פנים ואפן, רק תמיד תדבר בשבחה, ואז תזכה לאשה משכלת, והיא תתהפף לגמרי אליך, כי טבע האשה בשעה שבעלה משמחה ומגביה את רוחה, ודן אותה תמיד לכף זכות, ואינו מסתפל על הרע שבה, שאז היא מתהפכת לגמרי להיות כרצון בעלה, ואף שטבעה הוא טבע אחר לגמרי מבעלה, עם כל זאת אם בעלה מחזקה ומאמצה ומגביה את רוחה תמיד, על-ידי-זה אפלו היא האשה הכי קשוחה, תתהפף לעשות רצון בעלה; ולכן, אהובי, בני היקר, ראה לחזק ולאמץ את אשתך תמיד, ותכבדה, ועל-ידי-זה היא תהיה בריאה ברוחניות ובגשמיות, ולעולם לא תבוא, חס ושלום, אל שבר עצבים, וכן לא תפגס במתחים, כי הכל תלוי בבעל, כי יש אנשים שמכניסים אימה יתרה בבית,

והאשה פוחדת אז מבעלה מאד מאד, וזה משפחה לגמרי, עד שחס ושלום, בא עליה מה שבא, על-כן ראה להזהר מאד לא להכניס אימה יתרה בבייתה, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (גטין ו:): לעולם אל יטיל אדם אימה יתרה בתוך ביתו וכו', ואמרו (שם): כל המטיל אימה יתרה בתוך ביתו, לבסוף הוא בא לידי שלש עברות: גלוי עריות, שפיכות דמים וחלול שבת וכו', עין שם; כי בזה שהוא מכניס אימה ופחד על אשתו, לבסוף היא תכשילו בכל דבר אסור מרב פחד שיש לה ממנו; על-כן ראה רק לחזק ולאמץ את אשתך, ותכבדה ותתקנה מאד, ותדון אותה תמיד לכף זכות, ואפלו שטעתה בהרבה דברים, אפה ראה למצא בה רק את הטוב, ואז תצליח את דרכך תמיד, ובייתה יהיה בית קדוש.

.ז

בני היקר! עליך לדעת, כי חכמינו הקדושים אמרו (ברכות נא:): אין פרי בטנה של אשה מתברך, אלא מפרי בטנו של איש, ועל-כן ראה לכבד ולקרב את אשתך, ואל תמנע הטוב ממנה, ותמיד

תרגיל את עצמך לדון אותה לכף זכות, כי הרבה היא סובלת, ואף שנדמה לה שאתה סובל יותר ממנה, עם כל זאת עליך לדעת, כי אתה הגבר, ואתה צריך להיות יותר חכם ולהשפיע מטובך על אשתך, כי טבע הנשים שמתבישות לבקש את בעליהן, ועל-כן ראה אתה לפייס את אשתך ותכבדה ותתקרה מאד, ואז היא תתברך מפרי בטןך, כי בבית ששורה בו אהבה, אחוה, רעות והבנה, על-ידי-זה זוכים שנולדים שם בנים חיים וקיימים, ילדים בריאים בדתם וברוחם, כי הכל תלוי כפי הכבוד והאהבה שהבעל מכבד ומיקר את אשתו, כי אז הילדים שנולדים מזווג כזה, מאד מצלחים. ותזכר את זה תמיד, אשר אין פרי בטנה של אשה מתברך אלא מפרי בטנו של האיש, וכפי שהאיש מתנהג עם אשתו, כף הברכה מצויה, אם הם תמיד באהבה ואוהבים אחד את השני ומכבדים זה את זה, אז נולדים אצלם ילדים חמודים, ובריאים מאד; ולכן אהובי, ידי היקר! תהיה מאד נזהר בכל זה, ואז תראה ברכה והצלחה במעשה ידיך.

בני היקר! ראה להרגיל את עצמך לדון תמיד את אשתיך לכף זכות, ואף שהיא עושה לך רעות, ומקללת אותך, תקבל הכל באהבה, כי בפרוש גלו לנו חכמינו הקדושים (ערובין מא:): מי שיש לו אשה רעה, אינו רואה פני גיהנום, ובזה שאתה סובל ממנה, בזה תבטל את הגיהנום ממך, ולא יהיו לך שום ענשים קשים ומרים. ואתה צריך לזכור את מעשיך, כי אם היית חוזר בתשובה, והיית מדבק את עצמך בו יתברך, והיית לומד את התורה הקדושה בכל יום, על-ידי-זה הייתה אשתיך מתהפכת לגמרי לדעתך, והייתה עושה רצונך, כי זכה — עוזרתו, אם האדם זוכה, וחוזר אליו יתברך, על-ידי-זה האשה עוזרת לו, אבל אם חס ושלום, אינו זוכה ומתרחק ממנו יתברך ומהתורה הקדושה, אזי אשתו כנגדו, ועושה לו את המנות, ומר לו מאד מאד; על-כן ראה, אהובי, בני היקר, לחזר בתשובה עכשו אליו יתברך, ותתחרט על כל מעשיך שעשית עד עכשו, ובפרטיות בזה שקלקלת בברייתך, ותתודה אליו יתברך, ותאמר לו שאתה שב בתשובה, ותרכה את הדבור לדבר עמו יתברך,

כאשר ידבר איש עם רעהו, ותתחיל להתמיד בתורה הקדושה, ואז אשתך תחזור אליך, ותכבדך ותינקרך, ותעזור לך להשלים את עצמך, פי הכל תלוי בך, כפי שאתה מתנהג עמו? תברך, בן תתהפך אשתך אליך; לכן, בני היקר, ראה לחזור אליו ותברך, ואז תראה איך שאשתך תמיד תתהפך אליך, פי זה תלוי בזה — כפי שאתה תמשיך עצמך תמיד רק אליו ותברך, ולא תרצה רצון אחר מבלעדי רצונו ותברך, כמו־כן תתהפך אשתך אליך ולא תרצה את אחר רק אותך.

ט.

בני היקר! ראה לעזור לאשתך תמיד, כי בדרך כלל אשה מסתכלת על כל דבר שהיא צריכה לעשות כאלו הר גדול לפניה, ולהפוך הגבר רגיל אפלו לטפס על הר גבה, על־כן בשעה שאתה בא לביתך, ואתה רואה שהבית הפוך וכו', ואינו מסדר וכו', ראה לדון את אשתך לכף זכות, ואל תצעק עליה, אלא תכף־ומיד ראה אתה לזרז את עצמך לסדר את הבית, ומה שיקח לאשתך כמה שעות, יקח לך זמן קצר; על־כן, בני, יקירי, ראה לעזור

לאשתך בכל מה שתוכל, ובזה ישרה השלום
 ביניכם, ואף שגדמה לך שאינו לפי כבודך עם כל
 זאת כבר אמרו חכמינו הקדושים (שבת קטז):
 לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי
 שנכתב בקדשה — ימחק; על אחת כמה וכמה
 תותר על כבודך, ותראה שימחק כבודך, והעקר
 שיהיה שלום בבית; ובאמת על-ידי ישוב דעת קטן
 תראה ותשכיל שלא יפחת כבודך בזה שתעזר
 לאשתך, ובזה שאתה עוזר לאשתך, אתה עוזר
 לעצמך, כי על-ידי-זה תוריד ממנה את כל
 המתחים והעצבים, ותהיה לך אשה בריאה; לכן
 ראה, בני היקר, לעזר לאשתך בכל יכלתך, ותגורו
 ביחד באהבה, אחנה ורעות, ואז השכינה תשרה
 בביתכם תמיד.

י

בני היקר! אין אתה יכול לתאר ולשער את
 גדל נחת הרוח שתגרום להוריך ולהורי אשתך אם
 תגורו יחד באהבה, אחנה ורעות, כי אז השמחה
 היא לכל המשפחה, כי להפוך כשיש מריבות בינך
 לבין אשתך, אז הוריך היקרים והורי אשתך

היְקָרִים וְכָל הַמְשַׁפְּחָה מְצַטְעָרִים מְאֹד מְאֹד, עַד שֶׁמֶהמְרִיבוֹת שְׁלָכֶם נַעֲשִׂית מְרִיבָה לְכָל הַמְשַׁפְּחָה הַמְתַּפְּשֶׁטֶת בֵּין הַמוֹן אַנְשִׁים, כִּידוּעַ; וְלָכֵן רְאֵה, אֱהוּבִי, בְּנִי, לְהַשְׁלִים עִם אֲשֶׁתְּךָ וְלַחֲיוֹת עִמָּה בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת, וּבְמָקוֹם הַשְּׁלוֹם — שֵׁם הַבְּרָכָה מְצוּיָה, וְלָכֵן הִרְגַל אֶת עֲצֻמָּךְ לְהִיּוֹת מְעַבִּיר עַל מִדּוֹתֶיךָ, וְתָמִיד תִּמְחַל לְאֲשֶׁתְּךָ, וְאַל תֵּצֵא לְרִיב עִמָּה עַל כָּל דְּבַר קָטָן, כִּי יֵשׁ בְּנִי-אָדָם שֶׁטֹּבְעִים הָרַע הוּא, שֶׁעַל כָּל דְּבַר קָטָן שֶׁהָאִשָּׁה עוֹשֶׂה, מְכַרְחִים לַעֲשׂוֹת בְּקִרְתָּ, וּמִזֶּה נִתְּהַנֶּה מֶה שֶׁנִּתְּהַנֶּה — רִיב וּמַחְלָקֶת וְכוּ', וּמוֹשְׁכִים אֶת כָּל הַמְשַׁפְּחָה, וְאִז מֵר וּמְרֹר לְכֻלָּם, לֹא-כֵן כְּאֲשֶׁר יֵשׁ שְׁלוֹם, אִז שֶׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה לְכָל הַמְשַׁפְּחָה; אֲשֶׁרִי הַבַּעַל שֶׁיֵּשׁ לוֹ דַּעַת וְשִׁכְל, וְתָמִיד מִמְשִׁיף אֶת עֲצָמוֹ אֶל הַשְּׁלוֹם, שֶׁהוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא (שְׁבַת י.); אֲשֶׁרִי לוֹ בְּזָה וּבְכֵּא, כִּי אֵין לָךְ טוֹב וְאֵין לָךְ נַעַם וּמִתִּיקוֹת יוֹתֵר גְּדוֹלִים מִשְׁלוֹם.

.יא

בְּנִי הַיְקָר! רְאֵה לְדוֹן תָּמִיד אֶת אֲשֶׁתְּךָ לְכַף זְכוּת, וְאַף שֶׁהִיא צוֹנַחַת וְצוֹעֶקֶת, עָלֶיךָ לְזָכֹר

מאמרם, זכרונם לברכה (ירושלמי, עבודה זרה, פ'ק ב', הלכה א'): אשה דרבה לצוח; ועל-כן עליך לדון אותה לכף זכות, כי אינה חושבת להרע לך אלא זו דרבה, ומה גם שהילדים מעצבנים אותה, ומכניסים בה מתח; על-כן ראה תמיד לעזור לה, ולהסתכל על הטוב שבה, ואל תצא לריב עמה, וכמו שאתה לא רוצה להרע לך, כן ראה לא להרע לאשתך, כי אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי, סנהדרין, פ'ק ג', הלכה ו'): אשה כבעלה ובעל כאשתו; על-כן עליך לדונה לכף זכות תמיד, כמו שאתה רוצה שיִדונו אותך לכף זכות, וכשתדון אותה לכף זכות, יִדונו אותך מלמעלה לכף זכות, כי כפי שהאדם מתנהג עם אשתו פֵּאן בְּזֵה העולם, כן מתנהגים עמו מלמעלה, כי באתערוּתא דלתתא אתער מלעילא, כי זה תלוי בזה, ועל-כן בפֵּאדָם מרחם על אשתו יהיה אִיךָ שִׁיְהִיָּה ותמיד דן אותה לכף זכות, לא-כן אם חס ושלום, הוא איש כַּעֲסָן ותמיד דן אותה לכף חוב, אִז רחמנא לצלן, ממשיך על עצמו דינים קשים מלמעלה, ודנים אותו לכף חוב, וכבר אמרו חכמינו הקדושים במדרש (בראשית רבה יז, ט): כִּיִּןן שִׁנְבֵּרָאֵת הָאִשָּׁה, נברא שטן עמה; כי זהו הסימן להאדם — בדיוק

איך שהוא מתנהג עם אשתו, כף מתנהגים עמו מן השמים, על-כן כשלא הולך לו בפרנסתו, אם אין לו הצלחה, צריך שידע שהכל מפני שאינו מכבד את אשתו, ומכל שכן כשהוא מצער אותה ומבזה אותה ומשפילה, שאז בודאי השטן מקטרג עליו, ולא תהיה לו הצלחה, ויכניעו אותו וישפילו אותו לגמרי; לכן ראה, בני היקר, להזהר מאד מאד בכבוד אשתך, ואז תראה איך שכל מצבך ישתנה לגמרי, ותהיה מצלח בכל הענינים, כי מי שמכבד ומיזקק את אשתו, אז הוא איש מצלח כל ימי חייו, אשרי לו!

יב.

בני היקר! ראה למסר את עצמך לגמרי אליו יתברך, ותדע אשר אין שום מציאות בלעדיו יתברך כלל, והוא יתברך מחיה וממהה את כל העולם בלו, וכשתדע ידיעות אלו אז יהיה מקורך ברוך, ואמרו חכמינו הקדושים (ילקוט משלי, רמז תתקל"ז): אשרי אדם שאשתו מעידתו, ותורתו מעידתו ופרנסתו מעידתו; כי בזה שהאדם דבוק בו יתברך, ומאמין בהשגחתו הפרטית, ואינו נשבר

כבוד האשה

מה

משום דְּכָר שְׁבָעוּלָם, אָז מִתְנַהֵג בְּדַרְךְ אָרֶץ גְּדוּל
עִם אִשְׁתּוֹ, וְאוֹהֵב אוֹתָהּ מְאֹד וּמְכַבְּדָהּ, כִּי מֵאַחַר
שְׁעַל יָדָהּ הוּא זוֹכֵה לְהַנְצִיל מֵעֲבֻרוֹת, וְעַל יָדָהּ הוּא
זוֹכֵה לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹת בּוֹרְאוֹ, וְתוֹרָתוֹ מְעִידוֹ, כִּי מִי
שְׁהוּא דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, אָז כֹּל לְמוֹד תּוֹרָתוֹ בְּאִפְן
וּבְעֵנִין אַחַר לְגַמְרִי, כִּי הוּא מְשִׁיג אוֹר נוֹרָא וְנִפְלָא
בְּתוֹךְ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכֵן פִּרְנָסְתוֹ מְעִידוֹ, כִּי
עַל-יָדֶי שְׁהוּא תְּמִיד דְּבוּק בּוֹ יִתְבָּרֵךְ, עַל-יְדֵי-זֶה
נִעֲשֶׂה מְשָׂאוֹ וּמִתְנוּ בְּאַמוּנָה עִם הַבְּרִיּוֹת, וְאִינוּ
גוֹנֵב אוֹ גּוֹזֵל אוֹ מְרַמֶּה, חֵס וְשְׁלוֹם, שׁוֹם בְּרִיָּה,
מֵאַחַר שְׁיִוְדַע, אֲשֶׁר אֵין שׁוֹם מְצִיאוֹת בְּלַעֲדֵיו
יִתְבָּרֵךְ כָּלֵל, וְאָז דִּיקָא כְּשֶׁאֲדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְךְ זֶה,
מְקוֹרוֹ בְּרוּךְ, וְהוּא תְּמִיד מְסַבֵּב בְּכַרְכָּה — הֵן
בְּבִית וְהֵן בַּחוּץ; אֲשֶׁרִי לוֹ!

יג.

בְּנֵי הַיְקָר! אַף שְׁהִזְהַרְתִּיךְ לְכַבֵּד וּלְיַקֵּר אֶת
אִשְׁתְּךָ מְאֹד, כִּי זֶה רְצוֹנוֹ יִתְבָּרֵךְ, עִם כֹּל זֹאת עָלֶיךָ
לְשִׁמּוֹר מְאֹד מְאֹד שְׁהִיא לֹא תִטָּה אוֹתְךָ מְדַרְךָ
הַתּוֹרָה, חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי כְּבָר אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ
הַקְּדוּשִׁים (שְׁבַת לג:): נְשִׁים דַּעֲתָן קָלָה עֲלֵיהֶן;

ועל-כן בנגל לה לבלבל אותך ולקרר את חמימות יהדותך ולהכשילך באיזה מכשול, חס ושלום, שהוא כנגד התורה וכו', ולכן בדבר הנוגע אל התורה לא תצית אותה כלל, ותהיה חזק ואמין בדעתך, ולא תניח לה שתחליש את דעתך, ותקרר את לבך; ואמרו חכמינו הקדושים (פרקי דרבי אליעזר, פרק מא): דרכן של אנשים, הולכין אחר דעתן של נשים וכו', עין שם; על-כן ראה, בני היקר, לחזק את עצמך ביראת שמים שלמה, ותירא ותפחד ממנו יתברך, ואל תטה מדרכי התורה הקדושה כי הוא זה בשביל אשתך, אף שאתה מצוה מפי התורה בעצמה לאהב את אשתך ולכבדה וליקרה, עם כל זאת אם בא חס ושלום, לידך נסיון להתרחק מהתורה ומהמצוות על-ידי אשתך, בשום פנים ואפן אל תשמע בקולה ותהיה עקשן גדול, ולא תתפעל ממנה כלל, כי גם היא מחיבת לצית את התורה הקדושה. ואם תהיה חזק ואמין בדבר זה — לא להתפעל מהבכיות שלה וכו', ומהצנחות שלה וכו', ומהפתויים וקלות הראש שלה וכו', רק תהיה חזק בדעתך לא לנטות מדרכי התורה, אז סוף כל סוף היא תתבטל אל דעתך, כמאמרם זכרונם לברכה (מדרש רבה, פרשת

כבוד האשה

מז

וירא, פְּרָשָׁה נד): "בְּרָצוֹת ה' דְּרָכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבֵי
יִשְׁלִים אֹתוֹ" (משלי טז, ז) — זֶה אֲשֶׁתוֹ וְכוּ', עֵינַי
שָׁם; כִּי אִף שְׂנֵדָמָה לָךְ עֲכָשׁוּ שֶׁהִיא נֹעֲשִׂית לָךְ
כְּשׁוֹנָא וְאוֹיֵב, מִפְּנֵי שְׂאִין אֶתָּה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת
רָצוֹנָה, וְלִהְתְּקַרֵּר מִהַתּוֹרָה וּמִהַמְצׁוֹוֹת, עִם כָּל זֹאת
אִם תִּהְיֶה חֲזַק וְאִמִּין בְּדַעְתְּךָ, שְׂמָה שְׂנוֹגֵעַ
לְהַתּוֹרָה וְהַמְצׁוֹוֹת אֵין אֶתָּה מְצִיַּת אוֹתָהּ כָּלֵל,
לְבִסוּף הִיא תִּתְּהַפֵּךְ לְדַעְתְּךָ, וּשְׂנֵיכֶם תְּדוּרוּ יַחַד
בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת, וְתִבְנֶנּוּ בֵּית גְּאֻמָּן, אֲבָל אִם
תִּשְׁמַע לָהּ, וְתִרְחַם עָלֶיהָ לְהִתְרַחַק מִדְּרָכֵי הַתּוֹרָה
וְהַמְצׁוֹוֹת, וְשָׁלוֹם, אִזּוֹ הַסּוּף יִהְיֶה מֵרָמָד מְאֹד, כִּי
הִיא תִשְׁלַט עָלֶיךָ; וְאָמְרוּ (בִּיצָה ל ב:): מִי שְׂאֲשֶׁתוֹ
מוֹשְׁלֶת עָלָיו, חֲזִיוֹ אֵינָם חַיִּים, וְעַל-כֵּן עֲשֵׂה זֹאת,
בְּנֵי יִקְרִי, וּבְכָל מָה שְׂנוֹגֵעַ לְקִיוֹם הַתּוֹרָה וְהַמְצׁוֹוֹת
לֹא תִצִּיַּת לְאֲשֶׁתְּךָ כָּלֵל, רַק תַּעֲמִד חֲזַק בְּדַעְתְּךָ, וְאִזּוֹ
תִּצְלִיחַ דְּרָכְךָ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ.

יד.

בְּנֵי הַיָּקָר! רְאֵה לְבַקֵּשׁ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מִמֶּנּוּ
יִתְבַּרְךָ שְׂיִזְמֵן לָךְ פְּרִנְסַתְךָ, וְלֹא תִצְטַרְךָ לְהַגִּיעַ אֶל
פְּרִנְסַת אֲשֶׁתְּךָ, כִּי כָּבֵר אָמְרוּ חַכְמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים

(פסחים נ:): המצפה לשכר אשתו אינו רואה סימן ברכה לעולם; וכן בזה שהיא מביאה לך פרנסה, ואתה תלוי בנדה, על-ידי-זה היא תשלט עליך, וחייה יהיו מרים ממות, כי כשהיא מביאה פרנסה, אזי אתה נעשה קל בעיניה, ומאבד את החן והכבוד אצלה, אבל בזה שאתה תביא פרנסה ואתה תפרנסה, על-ידי-זה ישתנה המצב בבית, והיא תסתכל עליך בעינים אחרות לגמרי, ותכבד אותך מאד, כי סוף כל סוף האשה תלויה בבעלה, והבעל תלוי בהקדוש-ברוך-הוא, על-כן ראה לבקש תמיד ממנו יתברך, שיזמן לך פרנסתך מידו המלאה, הפתוחה, הקדושה והרחבה, ושלא תצטרך לפרנסת אשתך, רק היא תשב בפנים בביתה, כמאמרם, זכרונם לברכה במדרש (בראשית רבה יח, א): דרכה של אשה להיות יושבת בתוך ביתה, ודרכו של איש להיות יוצא לשוק וכו', עין שם; ובזה שאתה תביא פרנסה והיא תשאר בבית, על-ידי-זה שניכם תצליחו, כי אתה תביא את הפרנסה, והיא תשמר על סדר הבית, ובזה תלויה כל הצלחת הבית היהודי.

טו.

בני היקר! ראה שתהיה תמיד פרנסה בביתך, ותתן לאשתך מכל טוב כדרך המלך שנותן למלכה, ותכבדה ותיקרה תמיד, ותקנה לה מתנות, ואל תקמץ בדבר זה, כי זה עקר גדול בשלום בית ובפתיחת הלב אחד להשני, כי להפוך אם תהיה קמצן חס ושלום, ומכל שכן שלא תתן לה פרנסה והצטרכותה וכו', עד שיחסר לה לחם לאכל ובגד ללבש, אז יתחילו הצעקות והמריבות בבית כמאמרם ו"ל (תמורה טו): אשה בין שאין לה תבואה בתוך ביתה — מיד צועקת, עין שם; ולכן ראה, אהובי, בני היקר, לא לקמץ לאשתך, רק תרחיב את דעתה, ותמיד תעזר לה, ובזה תעזר לעצמך, כי כשאשתך תהיה שמחה, גם אתה תהיה שמח; אשרי מי שאינו מטעה את עצמו ומקיים את כל זאת, ואז מצב הרוח בביתו ישתנה לגמרי לטובה, כי הכל סובב והולך על נקדה זו — איך שאתה דואג ועוזר לה.

טז.

בני היקר! ראה לא להכביד על אשתך בשום

פנים ואפן, ולעולם אל תדחק עליה לעשות דבר נגד רצונה, כגון: אם היא אינה רוצה ללכת אל קרוביך וכו', אל תדחק עליה, כי כבר אמרו חכמינו הקדושים (מדרש רות, פרשה ב), שאין קורת רוח האשה אלא בבית בעלה, עין שם; ועל-כן ראה להסכים עמה, ולא תדחק דיקא להוליכה אל מקום שהיא נגד רצונה, ומכל שכן במקום שמכאיבים לה ומצערים אותה, ואם תתנהג באפן הזה אז תראה איך שתכבד אותך מאד מאד, כי בזה שאינו מכבד עליה לעשות דבר נגד רצונה, על-ידי-זה יתבטל רצונה לרצונה, ואתה, בני, ראה לבטל רצונה לרצונה יתברך, שאז יבטל את רצונה לרצונה, כמאמר התנא (אבות ב): "בטל רצונה מפני רצונה כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונה"; אשרי מי שמבטל את עצמו לגמרי אליו יתברך, ואינו רוצה שום רצון אחר מבלעדו רצונה יתברך, ואז חיו חיים נעימים, חיים ברוכים בזה וכבא לנצח נצחים.

תם ונשלם, שבה לאל בורא עולם!

קונטרס

כבוד חמיו

יגלה עצות נפלאות לחתן ולכלה איך לחיות באהבה, אהוה ורעות עם חמיהם וחמותם, ויטביר את גדל המצוה של כבוד הורים של שני הצדדים, ובזה תלוי כל השלום בית בין בני הזוג, ויגרם לחיי נשואין מאשרים.

אשר כתב הרב הגאון הצדיק, חסידא ופרישא, עמוד האמונה, מנורה השחררה, המגלה והמפרסם אמתת מציאותו יתברך לכל העולם בלוי.

כבוד קדשת הרב הצדיק מוהרא"ש זצ"ל

בעל מחבר

ספר "שפת הנחל" - פרוש ובאור על כל הספר הקדוש והנורא "לקוטי מוהר"ו, וספרי שו"ת "אשר בנחל", ועוד ספרים רבים ונגבדים, הגנויים ומקודים על-פי דברי רבינו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון, בוצינא קדישא עלאה, אדוננו מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

יגל-פי דברי תלמידו, מורנו הגאון הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

הובא לפרוס ע"י חסידי ברסלב
נוד יארק יצ"ו

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: מִי שְׂרוּצָה מְנוּחָה וְשִׁלְוָה
בְּבֵיתוֹ, יִכְבַּד תָּמִיד אֶת חֲמִיו וְחַמּוֹתוֹ, וְאִף שֶׁהֵם
אֲנָשִׁים קָשִׁים, יִשְׁחַק עִמָּהֶם מִשְׁחַק כְּזֶה, כְּאִלוֹ הוּא
הוֹלֵךְ עִמָּהֶם, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִפְטַר מִהַרְבֵּה צָרוֹת, וְלֹא
כְּמוֹ שְׂנוּהֵג, שֶׁכָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ טְעָנוֹת עַל חֲמִיו וְעַל
חַמּוֹתוֹ, וְעַל-יְדֵי-זֶה הוּא רַב עִמָּהֶם, וְהֵם הוֹלְכִים
אֲחֵר-כָּף לְהַסִּית אֶת בַּתָּם נֶגֶד בְּעֵלָה, וּבֵינָם כֹּף
הָאִשָּׁה מִסִּפְנֵה קְרוּעָה בֵּין הוֹרֵיָהּ וּבֵינָם בְּעֵלָה.
וְעַל-כֵּן מִי שְׂרוּצָה לְזָכוֹת לְשִׁלּוֹם-בֵּית גַּפְלָא,
לְעוֹלָם לֹא יִדְבַר נֶגֶד הַהוֹרִים שֶׁל אִשְׁתּוֹ בְּסִפְנֵיָהּ, כִּי
סוּף כָּל סוּף הֵם הַהוֹרִים שֶׁלָּהּ וְכוֹאֵב לָהּ, וְאִפְלוּ
שִׁמְצִיקִים וּמְצַעְרִים אוֹתוֹ, וְאִם יִקְרָם אֶת כָּל זֶה
וְצָלַח בְּשִׁלּוֹם-בֵּיתוֹ.

(אמרי מוהרא"ש, חלק ב', סימן תרג)

קונטרס
כבוד חמיו

.א.

לְכַבֵּד אֶת חֲמִיו וְחֲמוֹתָיו וְלִקְרֹא לָהֶם אָבָא וְאִמָּא
בְּנֵי וּבָנוֹתֵי הַיְקָרִים! עֲלֵיכֶם לְדַעַת, עַכְשָׁיו
שׁוֹנְאֵתֶם יַחַד, יֵשׁ לָכֶם מִצְוָה חֲדָשָׁה, וְהִיא כְבוֹד
חֲמִיו וְחֲמוֹתָיו, הֵן אִתָּהּ, בְּנֵי הַיְקָר, חֲזֵיב בְּכַבּוֹד
חֲמִיךָ וְחֲמוֹתֶךָ, וְהֵן אִתִּי, בְּתֵי הַיְקָרָה, חֲזֵיבֶת בְּכַבּוֹד
חֲמִיךָ וְחֲמוֹתֶךָ, וְכֵן נִפְסַק בְּשִׁלְחַן עָרוֹף (יִוְרָה דְעָה,
סִימָן רֵמ, סְעִיף כֵד): חֲזֵיב אָדָם לְכַבֵּד חֲמִיו, וְכֹתֵב
הַ"טוֹרִי-זָהָב": וְהוּא הַדִּין חֲמוֹתָיו, עֵינֵי שָׁם; וְכֹתֵב
הַ"בְּרָפִי יוֹסֵף": וְכֵן הָאִשָּׁה חֲזֵיבֶת לְכַבֵּד אֶת חֲמִיָּהּ
וְחֲמוֹתֶיהָ בְּמָה שְׂתוּכֵל, דְּאִישׁ וְאִשָּׁה שְׂווֹי בְּשַׁעוֹרֵיהֶן

וכו', עין שם; וכתבו הפוסקים, שצריכין לקרא
 אותם אבא ואמא, כמו שכתוב אצל דוד, שאמר
 לשאול שהיה חמיו (שמואל א, כד): "ואבי ראה גם
 ראה" וגו', וכתב הפרישה וקרי ליה אבי מפני
 שהיה חמיו, עין שם; ואף שזה נדמה לכם כאלו
 מיתר, כי סוף כל סוף אתם באים משני עולמות
 נפרדים, ומהורים שלך, בני היקר, יש להם טבע
 ומדות אחרות, וכן מהורים שלך, בתי היקרה, יש
 להם טבע ומדות אחרות, עד שעל-פירוב הם שני
 הפכים לגמרי ממש, מההפוך אל ההפוך, וקשה
 וכבד לכם לעכל דבר זה, עם כל זאת למען
 טובתכם הנצחית ולמען שלום ביתכם, אם אתם
 רוצים לצית אותי, ראו להטות און אל דברי אלה,
 ואז דיקא תזכו שיהיה שלום בביתכם, ובפרט אשר
 מצד ההלכה היא הלכה מפרשת ואין עליה
 חולקים, שחייב אדם בכבוד חמיו וחמותו, ומצינו
 אצל משה רבנו שכבד מאד את חמיו, כמו שכתוב
 (שמות יח): "ויצא משה לקראת חותנו וישתחוה
 וישק לו" וגו', ואמרו חכמינו הקדושים (מכילתא
 יתרו): הוי אומר לא השתחוה ולא נשק משה אלא
 לחמיו, מפאן אמרו שיהא האדם מוכן לכבוד

חמיו, עיני שם; וכן הוא בילקוט יתרו (רמז רסח),
מכאן אמרו שיהא אדם נוהג בכבוד חמיו, עיני
שם; וכן דוד המלך, אף שחמיו רדפו ורצה להרגו
וכו', עם כל זאת כבדו ביותר, שקרא אותו אבי.
וידרשו בילקוט שמואל (רמז קלג): מכאן שחייב אדם
בכבוד חמיו, וכן אמרו (שם): למה נענש אבנר?
מפני שלא הניח לשאול להתפייס עם דוד, עיני שם;
ומכל זה אתם רואים איך אבות אמתנו היו נזהרים
בכבוד חמיהם, וכמו־כן בטבע העולם, המציאות
היא, שכשאדם מכבד את חמיו וחמותו וקורא
להם אבא ואמא, על־ידי־זה נקשר הקשר בינו לבין
אשתו יותר ויותר, כי סוף כל סוף הם ההורים
שלה, והיא קוראת להם אבא ואמא, ועל־ידי־זה
שגם אשה, בני היקר, תקרא להם אבא ואמא,
הקשר בינה לבין אשתה יתחזק הרבה יותר, כי
תעשו אחד. וכמו־כן אתה, בתי היקרה, ראי לקרא
לחמיה וחמותה אבא ואמא, כי סוף כל סוף הם
ההורים של בעלך, ועל־ידי שתקראי להם אבא
ואמא, יתחזק יותר הקשר בינה לבין בעלך ותעשו
אחד, וזה יסוד גדול בכבוד חמיו וחמותו הן לבעל
והן לאשה, ואל יטעה אתכם יצרכם, שדבר זה אין

צריכים או תתבישו מחבריכם או מקרוביכם, מה יש לכם עמהם, אתם צריכים לדעת כי דבר זה הוא יסוד גדול בשלום-בית, כפי שאדם מכבד את חמיו וחסותו, וכמו-כן כפי שהאשה מכבדת את חמיה וחסותה, ואוהבת אותם אהבה אמתית, כמו-כן נתקשר יותר ויותר הקשר בין הבעל לאשה, וכמעט שכל השלום-בית בין הבעל והאשה תלוי כפי שמכבדים את ההורים; וכשיתברר לכם דבר זה, ותקנימו את כל זאת לכבד את חמיכם וחסותכם, ותקראו להם אבא ואמא, אזי תראו איך שהשלום והאהבה והאחווה והכבוד והקשר יהיה ביניכם חזק מאד, ואל תקלו בדבר זה, כי הוא עקר גדול בחיי הנשואין, ולא כמו שאומרים הליצנים, תכף-ומיד כשמתחתנים הבעל יוצא מרשות אביו ואמו וכן האשה יוצאת מרשות אביה ואמה, ואין להם כבר שיכות אל ההורים, אין זה כף, כלל וכלל לא, והוא הפוף המציאות, כי ההורים נשארים הורים, יהיה איך שיהיה ויהיה מה שיהיה, ובפרט שממדת החסד והרחמים וקיום צווי הבורא יתברך שמו, צריכין לידע, אשר ההורים של הבעל והאשה נשארים הורים, ומחייבים בכבוד אב ואם,

שהיא מצוה חמורה מאד מאד, ובפרטיות ששניכם
 צריכים לזכור כמה יגיעות וטרחות וכמה מסירות
 נפש מסרו ההורים בשבילכם, ועכשו שהתחתנתם
 כבר תשפחו אותם?! זו מדת אכזריות גדולה עד
 מאד; ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, אם אתם
 רוצים להצליח בנשואיכם ראו לכבד וליקר מאד
 מאד את חמיכם וחתותכם ותשתדלו לקרא להם
 אבא ואמא, ועל-ידי-זה דיקא תהדק הקשר
 ביניכם; כי מאחר שאתה, בני, תקרא להורים של
 אשתך אבא ואמא, היא תרגיש שנעשית חלק
 ממנה, שהרי היא קוראת להורים שלה אבא ואמא.
 וכמו-כן את, בתי, תשתדלי לקרא להורים של
 בעלך אבא ואמא, ועל-ידי-זה תהדק הקשר
 ביניכם, מאחר שפאשר בעלך יראה שאת קוראת
 להורים שלו אבא ואמא, הוא ירגיש שאת נעשית
 חלק מהמשפחה שלו, ודבר זה יהדק ביותר את
 הקשר ביניכם, ותחיו באהבה, אחוה ורעות; כי
 על-פירוב כל המריבות שמתחילות בין הזוג הן רק
 מסבת ההורים, כי חכמינו הקדושים אמרו (שבת
 קל.): ליכא כתבה דלא רמו בה תיגרא, וזה דבר
 הכרחי שיהיה איזה ריב ואי תבנה בין המתננים,

ויש ביניהם איזה פרווד או וכו' וכו', וממילא
 כשכבר מתחנתנים בני הזוג, נשאר טעם רע ומר
 אצל החתן, למה פגמו בכבוד אביו ואמו, וכן
 נשאר טעם רע ומר אצל הפלה, למה פגמו בכבוד
 אביה ואמה, אבל אם יהיה לכם שכל ודעת לידע
 שעכשו אחר שהתחנתם יחד, ואתם צריכין לבנות
 בית חדש בישראל, ועליכם לקיים (בראשית ב):
 "על-כן יעזב איש את אביו ואת אמו וידבק
 באשתו, והיו לבשר אחד", על-כן עליכם תכף-
 ומיד לשכח את כל הסכסוכים והמריבות ואי
 ההבנות שנתהוו בין הוריהם, ותאמרו אחד לשני,
 הן אמת שהיו ביניהם ריב ומחלקת ואי הבנות, וכן
 הטבע והמדות שלהם שונים לגמרי זה מזה,
 ובודאי כל אחד מאתנו מחזיק כמו ההורים שלו,
 כי זה דבר טבעי שהבן או הבת ימשכו אחר
 ההורים שיגדו אותם, עם כל זאת מאחר שנשאנו,
 עלינו לשכח כל זה, ולא לערב את ההורים
 בנשואים שלנו, ועל-כן עלינו למסר את נפשנו
 לכבוד את ההורים של שנינו, ובשום פנים ואפן לא
 לילך לשום צד, לא לצד ההורים שלו ולא לצד
 ההורים שלה, רק להוציא אותם מחיי נשואיכם,

כבוד חמיו

עה

ולא לערבם בענייניכם הפרטיים, אך עם כל זאת עליכם לכבדם ולקנדם מאד מאד, כי סוף כל סוף כמה יגיעות וטרחות טרחו ההורים בעבורכם?! כמה לילות לא ישנו ולא נחו בעבורכם?! כמה יסורים ועגמת נפש סבלו ההורים בשבילכם, עד שראו אתכם תחת החפה והתחנתם?! ועל-כן בדין הוא שתכבדו ביותר את ההורים שלכם, ותקראו להם אבא ואמא, ואפלו שהם שני הפכים ובעלי טבעים אחרים — מה בכך, מה לכם לערב בין ההורים. אם תלכו בדרך זו, ותמיד תכבדו את ההורים, הן הבעל את הורי אשתו והן האשה את הורי בעלה, אז ישרה ביניכם שלום ואהבה אמיתית, וזכרו את זה היטב, כי זה היסוד והעקר בשלום-בית.

ב.

לדון תמיד לכף זכות את חמיו וחמותו

בני ובנותי היקרים! עליכם לדעת, עכשוו שהתחנתם, ואתם מתחילים חייה חדשים לגמרי, הינו אתה, בני היקר, עד עכשו היית בבית הוריי,

ושם קבלת מדות והנהגות מה שקבלת, וכל
 האוירה בביתך היתה אוירה שבה נולדת וגדלת
 ונצבת, ושמעת כל מיני דבורים וכו' וכו', ועכשו
 התחנתך ואתה נכנס לבית חמיו וחמותך, שיש
 הנהגות ודרכים אחרות, ושם יש אוירה ודבורים
 וענינים אחרים שלא הרגלת בהם. וכן את, בתי
 היקרה, צריכה לדעת, שגדלת אצל הוריו, ונצבת
 והתנהגת על דרך שקבלת אצלם, ועכשו את נכנסת
 אל בית בעלך ואל הוריו, אשר שם יש הנהגה
 אחרת לגמרי מכפי שראית אצל אביך ואמך, וזה
 סובב על שניכם, שעליכם לדעת דבר זה, שפך היא
 המציאות, שאתם באים משני הפכים לגמרי, ועל-
 כן ראו להרגיל את עצמכם, אתה, בני היקר,
 להנהגות חמיו וחמותך, אף שהרבה דברים לא
 נראים בעיניך, וכן את, בתי היקרה, הרגילי את
 עצמך בהנהגות ובדרך של חמיו וחמותך, ואף
 שהרבה דברים לא נראית בעיניך, עם כל זאת
 המציאות היא כך, מה שאתם רואים ושומעים —
 זהו זה, ואפלו שאין זה מוצא חן בעיניכם, הינו
 בעיני הבעל אין מוצא חן מה שרואה אצל חמיו
 וחמותו, ובעיני האשה אין נראה הנהגות חמיה

וּחְמוּתָהּ, עִם כָּל זֹאת עַל שְׁנֵיכֶם לְדוֹן לְכַף זְכוּת,
 אֶת חֲמִיכֶם וּחְמוּתְכֶם וּלְקַבֵּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה,
 וְלִהְבִּילֵךְ עַל הַכֹּל, וְאִפְלוּ שִׁיְהִי פֶעַם שְׁחַמִּיכֶם אוֹ
 חְמוּתְכֶם יִצְעֲקוּ עֲלֵיכֶם, תְּדוּנוּ אוֹתָם לְכַף זְכוּת, כִּי
 עֲלֵיכֶם לְדַעַת וּלְהַבִּין וּלְהַשְׁכִּיל שֶׁהֵם יוֹתֵר מִבְּגָרִים
 מִכֶּם, וּכְבָר עֶבֶר עֲלֵיהֶם בְּחַיִּיהֶם כָּל מִינֵי צָרוֹת
 וְיִסּוּרִים וּמְכַאוּבִים, וְסָבְלוּ מֵה שְׁסָבְלוּ, וְהֵם
 מְסַבְּבִים עִם צָרוֹת וְיִסּוּרִים וְחֻבוֹת וְהִרְפָּתָקְאוֹת
 וְעַל-כֵּן טִבְעָם עֲצֹבָנִי, וְהֵם מוֹצִיאִים אֶת הָעֲצָבִים
 עֲלֵיכֶם, וְעַל-כֵּן רְאוּ לְדוֹן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, וְאִינְכֶם
 צָרִיכִים לְקַבֵּל כָּל דְּבַר אֲשֶׁר הֵם אוֹמְרִים שְׁכַף הוּא,
 רַק תִּשְׁתַּדְּלוּ תָמִיד לְדוֹן אוֹתָם לְכַף זְכוּת. אֲתָה
 אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, רְאֵה לְדוֹן אֶת חֲמִיךָ וּחְמוּתְךָ
 לְכַף זְכוּת, וְאִפְלוּ שִׁיִּצְעֶק חֲמִיךָ עֲלֶיךָ: "לֵךְ לַעֲבֹד"
 וְכו', ו"מֵה אֲתָה מְבַזְּבֵז אֶת הַזְּמַן" וְכו', אֵל תַּעֲנֶה
 לוֹ בְּחֻצְפָּה, חֵס וְשְׁלוֹם, אֲלֵא תִשְׁמַע וְתִבְלִיג
 וְתִשְׁתַּק עַל כָּל מֵה שֶׁאֲתָה שׁוֹמֵעַ, וְתִדוּן אוֹתוֹ לְכַף
 זְכוּת, שְׁעוּבָרִים עָלָיו עֲכָשׁוּ צָרוֹת וְיִסּוּרִים קָשִׁים
 וּמְרִים, וְהוּא מוֹצִיא אֶת הָעֲצָבִים עֲלֶיךָ, וּבִזָּה
 שֶׁתִּשְׁתַּק וְתִדַּם, וְלֹא תִגִּיד לוֹ דְּבַר וְחֻצִי דְּבַר, אֲלֵא
 תִקַּבֵּל מִמֶּנּוּ, וְכֵן אֵל תֹּאמֶר שׁוּם דְּבַר לֹא שִׁתֵּךְ, מֵה

שְׁאֲבִיָּה חֲרָף וְגִדָּף אוֹתָךְ וּבִזָּה וְרוֹדָף אוֹתָךְ, אִם
 תִּשְׁמַע בְּקוֹלִי, אֲזַ תִּרְאֶה שְׁלִבְסוּף הוּא יָבוֹא וַיִּשְׁלִים
 עִמָּךְ, וַיִּכְבֹּד אוֹתָךְ וַיִּתֵּן לְךָ שְׁפַע גָּדוֹל. הֶעֱקַר הָיוּ
 פִּקְחִים וְאֵל תַּעֲנֶה לְחַמְיָךְ מְאוּמָה, וְאֶפְלוּ שְׁאֲתָה
 רוּאָה שֶׁהוּא מִתְנַהֵג לְגַמְרֵי אַחֲרֵת מִמֶּה שְׁאֲבִיךָ
 מִתְנַהֵג, אֵל תְּגִיב שׁוֹם דְּבָר, רַק תִּקְבַּל הַכֹּל בְּאַהֲבָה
 אַחֲוָה וְרַעוּת, וְתִשְׁתַּדֵּל לְקִירוֹתוֹ אֲבָא, וְתִכְבְּדוּ
 וְתִיַקְרוּ מְאֹד מְאֹד, וְאֲזַ תִּרְאֶה אִיךָ שֶׁהַכֹּל יִשְׁתַּנֶּה
 לְטוֹבָה, וְכֹל הַמְּנִיעוֹת יִתְהַפְּכוּ לְנַעֲימוֹת. וְכֵן אַתָּה,
 בְּתֵי הַיְקָרָה, רְאֵי לְדוֹן אֶת חֲמוֹתָךְ לְכַף זְכוּת, וְאִף
 שְׁמָאֵד מְאֹד קָשָׁה לְחִיוֹת עֲמָה, כִּי כִּבֵּר הָעֵידוֹ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים, שְׁפִלָּה וְחֲמוּתָה אֵינָן מְשִׁתּוֹת
 (שְׁבַת כו.), כִּי טַבַּע שֶׁל הַחֲמוֹת שֶׁהִיא תָּמִיד חוֹשֶׁבֶת
 שְׁפִלָּתָה לְקַחָה אֶת בְּנָה, וְעַל-כֵּן תָּמִיד תִּהְיֶה לָּהּ
 אֵיזוֹ קִנְיָה וְשִׁנְיָה עַל כְּלָתָהּ, עִם כָּל זֹאת רְאֵי
 לְהִיוֹת חֲכָמָה וּפְקִיחִית, וְלַעוֹלָם אֵל תְּגִיבִי וְאֵל תַּעֲנִי
 לְמַה שְׁחֲמוֹתָךְ אוֹמְרֵת וּמְדַבֶּרֶת עֲלֶיךָ, וְאֶפְלוּ
 שְׁמְדַבֶּרֶת עִם בְּעֵלְךָ עֲלֶיךָ, אֵל תְּגִיבִי וְאֵל תֹּאמְרֵי
 לְבַעֲלְךָ שׁוֹם דְּבָר רַע עַל אִמּוֹ, רַק תְּדוּנִי אוֹתָהּ לְכַף
 זְכוּת, כִּי זֶה טַבַּע בְּרִיא שֶׁהַחֲמוֹת תִּשְׁנֵא אֶת הַכְּלָה
 וְלֹא תִשְׁתַּוֶּה עִמָּה, וְאֲזַ אִם בְּאַמֶּת תִּשְׁתַּקִּי וְלֹא תַעֲנִי

לָה דָּבָר, וְכֵן תִּשְׁתַּדְּלִי לֹא לְדַבֵּר עַל חַמּוֹתַי בְּפָנַי
 בְּעֵלְיָ, אֲזוּ תֵרָאִי שְׂבִמְשֵׁךְ הַזְמַן הַכֹּל יִתְהַפֵּךְ, וְתַחַת
 הָרֵעָה שְׂרָצְתָהּ לַעֲשׂוֹת לָךְ חַמּוֹתַי, תַּעֲשֶׂה לָּךְ רַק
 טוֹבוֹת, וְתִקְנֶה לָּךְ מִתְנּוֹת יְקָרוֹת. כִּי עֲלִיכֶם לְדַעַת,
 בְּנֵי וּבְנוֹתַי הַיְקָרִים, שְׂצָרִיכִין לְדוֹן אֶת חַמּוֹ
 וְחַמּוֹתַי רַק לְכַף זְכוּת, וְרַק עַל-יְדֵי-זֶה יִהְיֶה לְכֶם
 שְׁלוֹם וְאַהֲבָה וְהִבְנָה הַדְּדִית, וְתִזְכּוּ לְגוֹר בְּיַחַד
 בְּאַהֲבָה, אֶחָנָה וְרַעוּת. וּמִי שִׁיקַח בְּיָדוֹ אֶת הַכָּלָל
 הַזֶּה, אֲזוּ יִצְלִיחַ בְּחַיֵּי נְשׂוֹאָיו, כִּי הַבַּעַל אֵינוֹ רוֹצֵה
 לְשִׁמְעַע שְׂמִדְבָרִים עַל הוֹרָיו, וְהָאִשָּׁה אֵינָה רוֹצֵה
 לְשִׁמְעַע שְׂמִדְבָרִים עַל הוֹרֶיהָ, וְעַל-בֵּן, בְּנֵי וּבְנוֹתַי
 הַיְקָרִים, תִּהְיֶה שְׁנֵיכֶם פְּקָחִים, וְאַל תִּדְבְּרוּ עַל
 חַמֵּיכֶם וְחַמּוֹתְכֶם, רַק תְּדוּנוּ אוֹתָם לְכַף זְכוּת,
 וְעַל-יְדֵי-זֶה בְּעֶצְמוֹ תִתְרַבֶּה הָאַהֲבָה בֵּינֵיכֶם, וְיִגְדַל
 הַכְּבוֹד שֶׁתִּכְבְּדוּ זֶה אֶת זֶה, וּלְבִסוּף חַמֵּיכֶם
 וְחַמּוֹתְכֶם יֵרְאוּ שְׂאֵתָם סוֹבְלִים כָּל-כָּף וְיִתְהַפְּכוּ
 עֲלֵיכֶם לְטוֹבָה, וְזֶה בְּרוּר כְּשִׁמְשׁ. וְצָרִיךְ שֶׁתִּדַע
 אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיְקָר, אִם תִּסְבַּל כָּל הַשְּׂגִיּוֹנוֹת
 וְהַעֲצָבִים שֶׁל חַמֵּיךְ, וְלֹא תִגִּיב שׁוּם דְּבָר עֲלֵיהֶם,
 וְלֹא תַעֲנֶה לוֹ בְּחִצְפָה, אֲלֵא תִסְבַּל הַכֹּל, אֲזוּ תֵרָאֵה
 שְׁלִבְסוּף חַמֵּיךְ יִכְבַּד אוֹתְךָ מְאֹד מְאֹד, וְיִתֵּן לָּךְ כָּל

מה שיש לו, והוא בעצמו יתחרט למה צער אותך. ועל-כן הוי פקת, ואל תענה לחמיו שום דבר, ובפרט אל תדבר אליו בחצפה, אלא תכבדו ותניקרו מאד מאד, ואז תראה איך שתצליח בחיי נשואיך. וכן את, בתי הנקרה, הוי פקחית וחכמה, ואל תעני לחמותך שום דבר, ואל תגיבי לה, אדרבה אפלו שהיא תדבר עליך לבנותיה כל דבר רע, עשי עצמך כאינך רואה ואינך שומעת ואינך מרגישה, ואז תראי שהכל יתהפך לטובה. ועקר הטובה — שתהיה ביניכם אהבה, אחנה ורעות; פי אי אפשר שתהיה אהבה אחנה ורעות בין הזוג, כשהם אינם מסתדרים עם ההורים של שני הצדדים, ועל-כן מי שרוצה שיהיה לו שלום-בית, צריך למחל לחמיו וחמותו, וכן היא צריכה למחל לחמיה וחמותה, ואפלו שעשו להם הכי רע, צריכין לדון אותם לכף זכות, ולקבל את זה לכפרת עוונות, ואז תעברו את ימי חייכם בשלום ובאהבה. ואם תקבלו את דברי אלה, אז תראו איך שתפטרו מרב הצרות הבאות בדרך כלל בחיי הנשואין, ואם חס ושלום, תהיו חכמים בעיניכם ותתעקשו ולא תקבלו את דברי אלה, אז תראו איזו מרירות תעבר עליכם בחייכם,

חס ושלום; ועל-בן הווי חכמים ופקחים, וקבלו את דברי אלה, ואז תצליחו כל ימי חייכם, ותזכו לראות בנים לבניכם, וגם ילדיכם יתנהגו עמכם כאשר התנהגתם עם הוריהם.

ג.

להשתדל מאד מאד לא לדבר רע על חמיו
וחמותו

בני ובנותי היקרים! ראו לחזק את עצמכם ביותר לחיות ביחד באהבה, אחנה ורעות, ולכבד אחד את השני, ולבנות בית נאמן בישראל, ותשתדלו תמיד לדון את עצמכם לכף זכות, ומה שרק יקרה בבית, אסור להשליך את האשמה אחד על השני, אלא אדרבה ראו לכבד וליקר אחד את השני, ועל-ידי-זה תהיה הברכה וההצלחה מצויה בתוך ביתכם, כי אין הברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא כשיש שלום ואהבה, אחנה ורעות ושמחה, כי במקום אהבה ושמחה, שם שורה השכינה, וכששורה השכינה, אז כל הברכות מצויות, ונולדים ילדים בריאים בשכלם ובנפשם,

וְלִכְן תִּשְׁתַּדְּלוּ לְדוֹן אֶחָד אֶת הַשְּׁנֵי לְכַף זְכוּת, וְאֵל
 תְּרִיבוּ בִּינֵיכֶם עַל שׁוֹם דְּבַר, וּמִכָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן
 כְּשִׂיאָרַע שְׁחַמְיָךְ וְחַמּוֹתָךְ יִצְעָרוּ אוֹתָךְ, אֲהוּבִי, בְּנִי,
 וַיִּחַרְפוּ וַיִּבְזוּ אוֹתָךְ וַיִּרְדְּפוּ אוֹתָךְ, אַתָּה תִּשְׁתַּדַּל
 בְּכָל מִינֵי אָפְנִים שְׁבַעוּלָם לֹא לְדַבֵּר עִם אִשְׁתָּךְ שׁוֹם
 רַע עַל הוֹרְיָה, וְאִף שֶׁהֲצַדֵּק עִמָּךְ בְּמֵאָה אַחוּז,
 שְׁחַמְיָךְ וְחַמּוֹתָךְ הֵם אֲנָשִׁים קָשִׁים, עִם כָּל זֹאת אִף
 פַּעַם אֵל תִּגִּיד לְאִשְׁתָּךְ אֶת אֲשֶׁר בְּלִבְךָ עַל הוֹרְיָה,
 וְאִז תִּרְאֶה שֶׁתִּצְלִיחַ בְּתוֹךְ בֵּיתָךְ. וְכֵן אַתָּה, בְּתִי
 הַיְקָרָה, אֲפֹלוּ שְׂאֵת יוֹדַעַת שְׁחַמְיָךְ וְחַמּוֹתָךְ אֲנָשִׁים
 קָשִׁים, וּמְצַעְרִים אוֹתָךְ מְאֹד מְאֹד, וְרוֹדְפִים אוֹתָךְ
 וּמִתְלוֹצְצִים מִמֶּךָ, וּמְכַנְּיִם אוֹתָךְ בְּכָל מִינֵי שְׁמוֹת
 וְכַנּוּיִים רָעִים, אַתָּה אִף פַּעַם אֵל תְּדַבְּרִי עֲלֵיהֶם בְּפָנֶי
 בְּעַלְךָ, וְאִף שְׁכוֹאֵב לָךְ מְאֹד מְאֹד עַל הַהֲתַנְּהוּת
 הַמוֹזְרָה שֶׁמִּתְנַהֲגִים עִמָּךְ, עִם כָּל זֹאת הֲיִי פְקֻחִית,
 וְאֵל תְּדַבְּרִי בְּפָנֶי בְּעַלְךָ עַל הַהוֹרִים שְׁלוֹ, וְכֵן אַתָּה
 בְּנִי, הֲיִי פְקֻחַת, וְאִף פַּעַם אֵל תְּדַבֵּר עַל הַהוֹרִים שְׁלִי
 אִשְׁתָּךְ, וְאִז אִם שְׁנֵיכֶם, בְּנֵי וּבָנוּתֵי הַיְקָרִים, תִּתְנַהֲגוּ
 בְּצוּרָה כְּזוֹ, תִּרְאוּ שֶׁתִּצְלִיחוּ בְּחַיֵּי נְשׂוֹאֵיכֶם, כִּי כָּל
 הַגְּרוּשִׁין שְׁנַעֲשִׂים, רַחֲמָנָא לִישׁוּבָן, הֵם רַק
 כְּשִׁמְעָרְכִים אֶת הַהוֹרִים וְאֶת הַמְּשַׁפְּחָה בְּתוֹךְ חַיֵּי

הנשואין, וזה סם המות, רחמנא לישזבן, ובתים
 נהרסו רק בגלל שטיות פאלו, שלא הסתדרו עם
 הקם והחמות, ועל-ידי-זה התחילו המריבות בתוך
 הבית, זה קלל את הורי אשתו, וזו קללה את הורי
 בעלה, וכך עבר יום אחר יום עם שמיעת קללות,
 רחמנא לישזבן, עד שלבסוף נעשה ביניהם
 פרוודים. ומכל שכן כשיש ילדים, צריך להזהר בזה
 מאד מאד, כי סוף כל סוף לילדים אסור לשמע
 איך שמדברים ומזלזלים בסבא ובסבתא, כי זה
 פגם גדול מאד. וזכרו היטב, בני ובנותי היקרים,
 כי זבוא היום שגם לילדיכם יגדלו, וגם אתם תהיו
 חם וחמות וסבא וסבתא, ואילו פנים יהיו
 כשיילדיכם ונכדיכם ישלמו לכם בחזרה מה
 שעשיתם להורים שלכם, ועל-כן חוסו וחמלו
 עליכם ותדעו אשר גלגל חוזר בעולם, כי הקדוש-
 ברוך-הוא משלם בחזרה מדה כנגד מדה, אם
 האדם מכבד ומיקר את חמיו וחמותו, על-ידי-זה
 כשהוא מתתן את הילדים שלו, וגם לו יש חתן
 וכלה, אזי הקדוש-ברוך-הוא מסבב שגם הם
 מכבדים ומיקרים אותו, ואם, חס ושלום, הוא
 מזלזל בחמיו וחמותו, אזי מקבל את ענשו שכרו

מְשֻׁלָּם, שְׁגָם הֵם מְזוֹלְזָלִים בּוֹ, וְכַמוֹכֵן הַיְלָדִים
 כְּשֵׁרוֹאִים שֶׁהָאָבָא וְהָאָמָא לֹא מְסַתְּדָרִים וְתַמִּיד
 מְקַלְלִים אֶת הַהוֹרִים, הִיא מְקַלְלֶת אֶת הוֹרֵי בַעֲלָהּ,
 וְהוּא מְקַלֵּל אֶת הוֹרֵי אִשְׁתּוֹ, וְהַיְלָדִים שׁוֹמְעִים
 הַכֹּל, עַל-יְדֵי גַעֲשָׂה בֵּינֵיהֶם זוֹל הַסָּבָא וְהַסָּבָתָא,
 וְהוֹרְסִים אֶת חַיֵּי הַמְּשֻׁפָּחָה; וְעַל-כֵּן, בְּנֵי וּבָנוּתֵי
 הַיְקָרִים, לִישָׁב אֶת עֲצָמְכֶם, הָאֵם כְּדָאֵי לְבָלוֹת אֶת
 הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת שֶׁנִּתְּנָן לָכֶם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-
 הוּא לְהַבֵּל וְלָרִיק וּבְמַרְיבוֹת וּבְמַחֲלָקֶת וּבְקַלְלוֹת
 וּבְקִנְאוֹת וּבְשִׁנְאוֹת, אוֹ לְבָלוֹת אֶת הַיָּמִים וְאֶת
 הַשָּׁנִים הַטּוֹבוֹת שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא נוֹתֵן לָכֶם
 לְהַתְּעַנֵּג בָּהֶם וְלַחֲיוֹת חַיֵּי נַחַת וְעַנְג וְאִשֶּׁר וְטוֹב
 וְזִיו וְדְבָקוֹת בּוֹ יִתְבָּרַךְ; וְעַל-כֵּן רָאוּ לְהַשְׁתַּדֵּל מְאֹד
 מְאֹד לֹא לְדַבֵּר רַע עַל חַמֵּיכֶם וְחַמוּתְכֶם, וְעַל-יְדֵי-
 זֶה תִּצְלִיחוּ כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם, וְתִהְיֶינָה בְּרָכָה וְהַצְּלָחָה
 מְצוּיֹת בְּתוֹךְ בֵּיתְכֶם תַּמִּיד.

.ד

לְבָרַח מִכָּל מִינֵי וּפּוּחִים וּמְרִיבוֹת עִם חַמֵּיו וְחַמוֹתוֹ
 בְּנֵי וּבָנוּתֵי הַיְקָרִים! עֲלִיכֶם לְדַעַת, שֶׁחַכְמֵינוּ

הקדושים אמרו (בְּרוּכוֹת כ:): כָּשֶׁם שֶׁפָּרְצוּפִיהֶם שׁוֹנִים בֶּן דַּעוֹתֵיהֶם שׁוֹנוֹת, כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ דַּעָה אַחֶרֶת, וְאִי אֶפְשָׁר לְכַפּוֹת אֶת הַדַּעָה שְׁלוֹ עַל זוּלָתוֹ, וְזֶה נֶאֱמַר עַל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁכֶּן בְּתוֹךְ הַבַּיִת, אִי אֶפְשָׁר לְהַכְרִיחַ אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁתַּחְזִיק כְּמוֹתוֹ, וְאִי אֶפְשָׁר לְאִשָּׁה לְהַכְרִיחַ אֶת בַּעְלָהּ שֶׁתַּחְזִיק כְּמוֹתָהּ, אֲלֵא כְּשֵׁיִשׁ אֶהְבֶּה וְאֶחְנֶה וְרַעוּת וְהִבְנָה הַדָּדִית, מִמִּילָא בָּאִים לִיְדֵי דַּעָה אַחַת, וְדָבָר זֶה הוּא כָּלֵל גָּדוֹל וְיִסוּד בְּחַיִּים, כִּי לֹא כְּדַאי לְהַפְגִּיֵס בּוֹכּוּחִים וּבְמַרְיבוֹת עִם שׁוֹם בֶּן אָדָם, אִם אַתֶּם רׁוֹאִים בֶּן אָדָם שְׁרוּצָה רַק לְכַפּוֹת וּלְהַכְרִיחַ אֶת הַדַּעוֹת שְׁלוֹ עֲלֵיכֶם, תַּתְחַמְּקוּ וְאַל תִּפְגְּסוּ עִמּוֹ בְּשׁוֹם וּפּוֹחִים וּמַרְיבוֹת, כִּי עִם וּפּוֹחִים וּמַרְיבוֹת לֹא מִצְּלִיחִים כָּלֵל, רַק הוֹרְסִים אֶת עֲצָמָם לְגַמְרֵי, וּבָאִים לִיְדֵי כַּעַס וְרִצְיָחָה וּמַחְלָקָת וּמַרְיבוֹת עַל לֹא דָבָר; וְעַל-כֵּן בְּשַׁעָה שְׁרׁוֹאִים שֵׁיִשׁ וּפּוֹחִים וּמַרְיבוֹת, צְרִיכִין לְהַתְחַמֵּק וּלְבַרַח מִשָּׁם, וְזֶה נֶאֱמַר עַל כָּל בֵּר יִשְׂרָאֵל, וּמִכָּל שֶׁכֶּן וְכָל שֶׁכֶּן עִם חֲמִיו וְחֲמוֹתוֹ, אִף פַּעַם אָסוּר לְהַפְגִּיֵס בּוֹכּוּחִים וּמַרְיבוֹת, אֲלֵא תָמִיד לְרֹאוֹת שֶׁהַצֶּדֶק יִהְיֶה עִמָּהֶם, כִּי לֹא כְּדַאי לְהַתּוֹכַח עִמָּהֶם, וּמִכָּל שֶׁכֶּן כְּשֶׁהַדָּבָר הַזֶּה

זביא מחלקת ומריבות. ורואים הרבה פעמים
 שבשביל ופוחים של שטיות והבלים נעשה שנאה
 וקנאה ומריבה, עד שלבסוף נתפרדה החבילה
 שנגרמת מחלקת בין בני הזוג, והכל על לא דבר
 רק מחמת שטיות והבלים ופוחים ומריבות של
 סרק. ובפרט בעתים הללו, שחמיו וחמותו נוסעים
 אל צדיק פלוני, והחתן נוסע אל צדיק אלמוני, או
 זה בא מגוף ופלג זה, וזה בא מגוף ופלג אחר, מה
 ולמה להתוכח?! מה ולמה להכנס לופוחים
 ומריבות?! האם שוות כל הדעות שתצא מזה
 מריבה, עד שלא יוכלו לדבר אחד עם השני?!
 האם זו היתה פונת הצדיקים, שתלמידיהם יריבו
 ביניהם, ויעשו מחלקת ומריבות?! הלא כל
 התכלית היא רק להמשיך על עצמו ערבות,
 נעימות, ידידות, זיו, חיות אלקותו? תברך,
 ולהחזיר בעצמו אור וחיות אלקותו? תברך,
 ולהתנהג על-פי התורה הקדושה, ועל-פן מה
 אכפת לך אם חמיו הולך אל צדיק אחד ואתה
 הולך אל צדיק אחר?! ואף שהם מתנגדים זה לזה,
 מה לכם להכנס בופוחים ומריבות בין שני צדיקים,
 בין שתי חסידיות, בין שתי שיטות וכו', יהיה לכל

אחד מה שיהיה, העקר להשתדל שלא יהיו ביניכם ופוחים ומריבות ומחלוקת, ואפלו שיש דעות שונות, שזה אוסר וזה מתיר, וזה מתיר וזה אוסר, גם-כן לא פדאי להתופח ולריב ביניכם, כי המחלוקת והמריבות הורסות את הבית, כי מה יקרה, אם אתה, אהובי, בני היקר, לא תשתנה עם חמייך, ומכל שכן שתתחיל להתופח ולריב עמו, עליך לדעת, כי התוצאות לא תהיינה טובות, חס ושלום, כי אין טוב יוצא מהמחלוקת והמריבות, כי לבסוף תתנהג מזה שנאה, וזה יבוא אחר-כך לאשתך, וחמייך כבר ידבר עם אשתך עליך, וכך תתחיל להיות אש בוערת, והכל עקב שטיות והבלים הקורים עכשו בעולם; ועל-כן ראה להיות פקח ואל תפגס בשום ופוחים עם חמייך וחמותך, אלא תמיד תתן להם את הצדק. וכן אתה, בתי היקרה, אל תפגסי בשום ופוחים ומריבות עם חמייך וחמותך, תמיד תתני להם את הצדק וירגישו שאתם מסכימים עמם, ועל-ידי-זה תצאו אתם המנצחים, כי עקר הנצחון הוא לקנות חיים מאשרים, ולהפוך עקר הכשלון בחיים כשיש מחלוקת ומריבות עד שבאים לידי גרושין, ורחמנא

לישזבן. ועל-כן הוו פקחים, בני ובנותי היקרים, ואל תפנסו בוכוחים ומריבות עם חמיכם וחמותכם בשום דבר שבְּעוֹלָם, ואפלו שאתם יודעים שאתם צודקים ומפל שפן בעניני סרק ומה בכך, צדיק שלף אינו צדיק, צדיק שלי כן צדיק, הדרך שלי נכונה והדרך שלף אינה נכונה וכדומה כל מיני הבלי הבלים הנוהגים עכשו, כל מיני וכוחי סרק והבל, אשר רק גורם לקנאה שנאה ומחלקת ולשוך הרע ורכילות וליצנות וקללות, רחמנא לצלן, מפל זה תברחו כמו שבורחים מאש שורפת ממש, ועל-ידי-זה תנצחו ותחיו חיים מאשרים, ותשרה שכינה במעשה ידיכם כל ימי חייכם.

ה.

אין לתאר ואין לשער את השלום-בית שמתחזק בין הזוג כשמכבדים את חמיו וחמותו.

בני ובנותי היקרים, עליכם לדעת, אם אתם רוצים לחיות ביחד בשלום ואהבה, באחנה ורעות והבנה הדדית, ראו לכבד וליקר את ההורים משני הצדדים, ואף פעם לא יהיו לכם טענות עליהם,

ואף שְׁנֵדְמָה כְּאִלוֹ עָשׂוּ לָכֶם עוֹל כְּשֶׁהֵייתֶם רוֹקִים,
 עִם כָּל זֹאת עֲלִיכֶם לְדוֹן אוֹתָם לְכַף זְכוּת, כִּי סוֹף
 כָּל סוֹף גַּם הֵם הָיוּ צְעִירִים וְגַם הֵם לֹא יָדְעוּ אֵיךְ
 לְהִתְמוֹדֵד בְּחַיִּים, וְעַל־כֵּן אֵל לָכֶם לְהֶאֱשִׁים אוֹתָם
 בְּשׁוֹם אֲשֶׁמָּה, אֲדַרְבָּה הָעֶקֶר רַק לְדוֹן אוֹתָם לְכַף
 זְכוּת, וְעַל־יְדִי־נָה תַצְלִיחוּ לְגוֹר בְּיַחַד בְּאַהֲבָה,
 אַחְוָה וְרַעוּת, כִּי כָל הַמְּרִיבוֹת בְּבֵית הֵם
 כְּשֶׁמְכַנְיָסִים אֶת הַהוֹרִים בְּתוֹךְ חַיֵּי הַנְּשׂוֹאִין, לְבַעַל
 יֵשׁ טְעָנוֹת עַל חֲמִיו וְחַמוֹתָו וְלֹאֲשֶׁה שֶׁל טְעָנוֹת עַל
 חֲמִיָּה וְחַמוֹתָהּ, וְכַף אֶחָד שׁוֹפֵף אֶת מֶר לְכַבוֹ עַל
 הַשְּׁנִי, וְזֶה גוֹרֵם אַחֲר־כֵּף לְמִתְחִים וּמְרִיבוֹת בְּבֵית,
 וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁמְעַרְבִים אֶת הַהוֹרִים, וְהַהוֹרִים
 מְסִיתִים זֶה אֶת הַבֵּן שְׁלוֹ, וְזֶה אֶת הַבֵּת שְׁלוֹ,
 כְּמוֹ־כֵן זֶה אֶת הַבֵּן שְׁלָה וְזֶה אֶת הַבֵּת שְׁלָה,
 שְׁמִסִּיתִים וּמְדִיחִים אֶחָד עַל הַשְּׁנִי, וְאוֹמְרִים:
 תִּרְאֶה אֵיזוֹ אֲשֶׁה לְקַחַת וְכוּ', הִיא מְלֵאָה חֲסֵרוֹנוֹת
 וְכוּ', וְשׁוֹפְכִים עָלֶיהָ קִיתוֹנוֹת שֶׁל בּוֹז, דְּבָר זֶה
 מְכַנְיָס בִּבֶן סְפָקוֹת וְקִרְרוֹת עַל אֲשֶׁתוֹ, וְלִהְיוֹף גַּם
 לְבֵת הַהוֹרִים עֲלוּלִים לְמֵלֵא אֶת הָרֵאֵשׁ: "אֵיזָה
 בְּחוֹר לְקַחַת, בְּטָלָן וְאֵינוֹ עוֹבֵד, מְסִתוֹבֵב וְלֹא יִצְלַח
 לְשׁוֹם דְּבָר", וְעַל־יְדִי־נָה נְכַנְסִים בְּלֵב הַבֵּת קִשְׁיוֹת

וספקות על בעלה, עד שמאבדין את החן זה מזה
 ולאט לאט מתחילים לריב, וכל זה הוא אשמת
 ההורים; ועל-כן ראו, בני ובנותי היקרים, להיות
 פקחים וחקמים, ואל תערכו את ההורים בתוך חיי
 נשואיכם, ואפלו שידברו מה שידברו, אתם אל
 תענו שום דבר, רק תדונו אותם לכף זכות, כי
 מאיזו סבה שרק תהיה הם מדברים כל דבר אסור
 עליכם, אתם תדונו אותם לכף זכות, ואל תסתכלו
 על שום דבר, ועל-ידי-זה תצליחו מאד מאד בחיי
 נשואיכם, ותזכרו את זה היטב היטב. כי רואים
 שרב הבתים נשברים רק מחמת שמכניסים את
 ההורים בתוך חיי הנשואים ושומעים להם, הבן
 שומע לאמו שמדברת כל דבר אסור על אשתו,
 והאשה שומעת לאביה שמדבר כל דבר אסור על
 בעלה, וכך נהרס כל הבית; ולכן ראו להיות
 פקחים, בני ובנותי היקרים, ואל תערכו את
 ההורים בתוך הבית ובתוך חיי נשואיכם, ודיקא
 על-ידי-זה תצליחו, ומכל שפן וכל שפן תדונו
 אותם לכף זכות, ואל תשנאו שום שנאה וקנאה
 עליהם, אלא תמחלו להם בלב שלם, ותשתדלו
 שיהיה ביניכם אהבה והכנה הדדית, ואז תבנו בית

בְּרִיא וְשָׁלֵם וְתַחֲיו חַיִּים נְעִימִים וְעַרְבִים וּמְתַקִּים
 כָּל יְמֵי חַיֵּיכֶם. וְאַל יִהְיֶה בְּעֵינֵיכֶם דְּבַר זֶה קָל, כִּי
 זֶה יְסוּד גְּדוֹל בְּחַיֵי הַנְּשׂוֹאִין, וּמִי שְׂרוּצָה לְהַצְלִיחַ
 בְּנִשְׂוֹאָיו, עָלָיו לְהַשְׁתַּדֵּל לְדוֹן אֶת חַמְיו וְחַמּוֹתוֹ
 לְכַף זְכוּת, וְכֵן הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְדוֹן אֶת חַמְיָהּ
 וְחַמּוֹתֶיהָ לְכַף זְכוּת וְלֹא לְעַרְבֶם בְּחַיֵי הַנְּשׂוֹאִין,
 וּמִכָּל שֶׁכֵּן שֶׁהַבְּעַל לֹא יִקְלַל אֶת הַזָּרִי אֲשֶׁתּוֹ,
 וְהָאִשָּׁה לֹא תִקְלַל אֶת הַזָּרִי בַּעֲלָהּ, וְעַל-יַדֵּי-זֶה
 יִצְלִיחוּ בְּחַיֵי נִשְׂוֹאֵיהֶם. וּמִי שֶׁיִּקְבַּל אֶת דְּבָרֵינוּ אֵלּוּ
 אֲזִי מִבְּטָח שְׂיִהְיֶה לוֹ בֵּית חֵם, בֵּית מְלֵא אֲהָבָה, בֵּית
 מְלֵא שְׂמֻחָה. וְאִם, חֵם וְשָׁלוֹם, יִהְיֶה חֲכָם בְּעֵינָיו,
 וְלֹא יִרְצֶה לְקַבֵּל אֶת דְּבָרֵינוּ אֵלּהּ, לְדוֹן לְכַף זְכוּת
 אֶת חַמְיו וְחַמּוֹתוֹ, וְאִפְלוּ שְׂיִהְיֶה הַצָּדֵק עִמוֹ בְּמֵאָה
 אַחֲזוֹ, עִם כָּל זֹאת אִם לֹא יִקְבַּל אֶת דְּבָרֵינוּ אֵלּהּ,
 שְׂצָרִיכִין לְהִיּוֹת וּתְרֹן וְלֹא לְקַלֵּל אֶת חַמְיו וְחַמּוֹתוֹ
 לְפָנָי אֲשֶׁתּוֹ, וְכֵן הָאִשָּׁה תִקְלַל אֶת חַמְיָהּ וְחַמּוֹתֶיהָ
 לְפָנָי בַּעֲלָהּ, אֲזִי יִשְׁבֵּר בְּיָדַיִם אֶת הַבַּיִת. וְלִכֵּן מְאֹד
 מְאֹד אֲבַקֵּשׁ אֶתְכֶם, בְּנֵי וּבָנוּתֵי הַיְּקָרִים, רְאוּ לְהִיּוֹת
 פְּקָחִים וְתִרְאוּ אִיךָ שֶׁכָּל חַיֵּיכֶם יִשְׁתַּנּוּ לְגַמְרֵי, אִם
 רַק תִּצְיַתּוֹ אֶל דְּבָרֵי אֵלּהּ שֶׁהַרְבִּיתִי לְדַבֵּר עִמְכֶם;
 אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁאֵינוֹ מְטַעֵה אֶת עַצְמוֹ, אֵלּא לּוֹקֵחַ אֶת

דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּרָה, אֲזִי יִהְיֶה
 לוֹ בֵּית חֵם, בֵּית מְלֵא שְׂמֵחָה, בֵּית שְׂהֶשְׁכִּינָה
 תִּשְׁרֶה בוֹ, כִּי אֵין עוֹד יִפִּי כְּמוֹ שְׁלוֹם וְאַהֲבָה בְּבֵית;
 אֲשֶׁרִי הַזֶּה שְׁחֹזֵר עַל דְּבָרֵינוּ אֵלֶּה תָּמִיד, וְאֲזִי יֵרְאוּ
 שֶׁהֵם עֶקְרִים גְּדוּלִים בְּשְׁלוֹם־בֵּית, וְיִחְיוּ בְּיַחַד
 בְּאַהֲבָה, אַחְוָה וְרַעוּת וְהִבְנָה הַדְּדִית, וְאַחַד יַעֲזֹר
 לְזוּלָתוֹ, וְאֲזִי טוֹב לָהֶם בְּזֶה וּבְכָא תָּמִיד.

תם וְנִשְׁלָם, שְׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!